

VSEBINA:
Strokovnjaki in nestrokovnjaki — Jaz sem proti... — Okrajna skupščina v Šmarju — Kaznovani spekulant — Razgled po svetu — Cankar: »Lepa naša domovina« — Koncert violinista Toškova — Matura — Na kmetiji: Naš zelenjadni vrt; toleznj sadrveca — Življenje Maksima Gorkoga — Prirode in ljudje — Fizkultura — Dogodek v vlaku —

CENA 2 din — Mesečno 8 din

Leto I. - Štev. 36

GLASILO OKROŽNEGA ODBORA OF CELJE - IZHAJA VSAKO SOBOTO

Celje, 14. decembra 1946

Pomen 5. decembra

5. december je zgodovinski dan za delovno ljudstvo Jugoslavije. Ta dan je Ustavodajna skupščina FLRJ izglasovala zakon o nacionalizaciji industrijskih podjetij. S tem prehaja industrija v roke delovnega ljudstva, t. j. v roke onih, ki so ustvarili s svojim delom stroje in tovarne.

Delovno ljudstvo je pod izkoriščevalskimi režimi predaprilske Jugoslavije ni uživalo plodov svojega dela. Tovarne so imeli v rokah kapitalisti, ki so nas izkoriščali, živeli na račun naših žuljev in nam sesali poslednjo kapljico moči. Delavec in nameščeneec sta bila sramotno plačana. Kapitalistom, takratnim lastnikom tovarn pa ni bil noben avto predrag, nobena zabava prebučna, nobena reviera prerazkošna. Izživljali, veseljačili in razmetavali so na račun delavca, kmeta in delovnega inteligenca.

Cestokrat so bile krivice, ki so jih delali delavskemu razredu tako očitne, da se delavec ni mogel vzdržati. S štrajki smo se borili za svoje pravice. Naši izkoriščevalci pa so pošiljali v tovarne žandarje, ki so metali najbolj zavedne delavce na ceste in v zapore. Družine so ostajale brez kruha, očetje, matere, otroci so gladovali. Kapitalisti niso vprašali ali živimo ali poginjamo. Njim je bil pred očmi le njihov profit.

Prišlo je leto 1941. Okupator je zasedel našo domovino. Najboljši sinovi našega ljudstva so šli v gozdove, vse delovno ljudstvo je podpiralo Osvobodilno fronto, podpiralo je boj za življenje naših narodov. Partizan je gol in bos prelival svojo kri širom Jugoslavije za svobodo delovnega ljudstva. 1.700.000 žrtev so dali naši narodi za to svobodo. Kapitalisti pa so se prilizovali okupatorju, stavili so mu na razpolago svoje tovarne, da je v njih proizvajal topove in stroje za uničenje vseh svobodoljubnih narodov. Gostili so okupatorske oficirje in gestapovce, ljudstvo pa je bilo lačno in golo.

Na današnji dan pa je oblast delovnega ljudstva končno odločila, da bodo tega ljudstva končno odločila, da bodo razlašeni privatni lastniki tovarn, katere s tem dnem prevzema v roke delovno ljudstvo, delavec, kmet in delovni inteligent.

Delavci in nameščenci se dobro zavedamo kaj smo dobili s tem, zavedamo se, da je dokončno odklenalo izkoriščevalcem delovnega človeka in da bomo delali odslej v teh tovarnah zase.

Vemo, da to reakciji ne bo prav. Bedni ostanki reakcije pri nas bodo hujskali proti temu ukrepu ljudske oblasti. Skušali bodo vnesti razdor v naše vrste, skušali bodo zbegati obrtnika in kmeta s starimi prozornimi parolami o popolni razlastitvi kmečke posesti in obrtnikov. Vendar se bo tudi tokrat pokazalo kako lažne so njihove besede.

Reakcija v tujini, ki je s tem izgubila težke milijone letnih dobičkov bo seveda tudi vzdignila svoj glas. Mi pa bomo vsem tem hujskačem povedali, da pri nas ni več prostora za njih, da je pri nas mesto le za delovnega človeka: delavca, kmeta in delovnega inteligenta. Povedali jim bomo, da oblast ne more biti v dveh rokah. Borba za oblast v Jugoslaviji je odločena. Oblast je v rokah delovnega ljudstva Jugoslavije in delovno ljudstvo bo oblast tudi obdržalo v svojih rokah.

Na današnji dan obljublamo delavci in nameščenci, da bomo čuvali tovarne, da bomo čuvali stroje, ki so od danes last delovnega ljudstva, da bomo obdržali produkcijo na isti višini in jo še dvignili ter bomo s tem usvarili podlago za socialistično gospodarstvo, za izgraditev socializma v naši domovini.

Obljublamo, da bomo utrjevali zvezo delovnega ljudstva, zvezo med mestom in vasjo, med delavcem, kmetom in delovnim inteligentom.

I. slovanski kongres v Beogradu

V Beogradu, v prestolnici FLRJ, v glavnem mestu junaških jugoslovanskih narodov, je začel z delom slovanski kongres, prvi kongres slovanskih kulturnih in političnih delavcev po vojni.

Da bi se dogovorili o bratskem sodelovanju, ki naj bo v prihodnje še bolj tesno in poglobljeno in o vzajemnem delu na kulturnem polju, so se sestali delegati bratskih slovanskih dežel — tistih dežel, ki so s Sovjetsko zvezo na čelu nosile glavno breme druge svetovne vojne in so s svojimi človeškimi in materialnimi žrtvami rešile tako sebe, kot vse človeštvo suženjstva, teme in barbarskega fašističnega nasilja.

Predstavniki slovanskih dežel so se zbrali na tem kongresu, da bi ustvarili čvrste temelje in s tem enkrat za vselej onemogočili medsebojna nesoglasja in trenja, ki jih je sovražnik že od davnine sejal med slovanske narode. V iskreni povezanosti z drugimi miroljubnimi silami sveta se slovanski narodi odločno borijo za pravičen mir med narodi, za resnično demokracijo in ljudsko oblast, za tisto kulturno in materialno življenje, za katerega so prelili mnogo krvi in dali mnogo žrtev. Te plemenite in vzvišene cilje manifestirajo na Prvem slovanskem kongresu.

Kongres se je začel v nedeljo 8. t. m. dopoldne v veliki, slavnostno okrašeni dvorani Kolarčeve ljudske univerze. Za mizo, ki je namenjena predsedstvu, so

razvrščene zastave slovanskih dežel in obešene velike slike voditelja in učitelja slovanskih narodov generalisima Stalina v sredi, z leve strani maršala Tita in predsednika Beneša, z desne strani pa Bieruta in Dimitrova. Nad slikami so državni grbi slovanskih dežel, prav na vrhu pa geslo: »Da zdravstvujet bratstvo i jedinstvo slavjanskih narodov!«

Delegati so zasedli sedeže v prvih vrstah.

Med člani sovjetske delegacije so maršal Tolbuhin, generalmajor Gun-dorov in metropolit Nikolaj. V dvorani so razen delegatov in gostov tudi veleposlaniki slovanskih držav: Lavrentijev, Jan Karol Wende, Josef Korbel in odpravnik poslov bolgarskega poslanstva Mečkov. Navzoči so tudi jugoslovanski delegati in gostje, mnogi člani zvezne vlade, vlade LR Srbije in republikah vlad, predstavniki JA in ljudskih oblasti ter znanstveni in kulturni delavci.

Medtem, ko so se kongresa lahko udeležili vsi slovanski narodi po svojih delegacijah, je bilo delegaciji Koroških Slovencev zaradi reakcionarnih avstrijskih oblasti zabranjeno, da se udeležijo kongresa.

Kongres bo zboroval ves teden, ob koncu pa bodo udeleženci na povabilo naših oblasti obiskali Slovenijo. Ogle-dali si bodo Ljubljano in Bled.

Sporazum med vlado FLRJ in vlado LR Albanije o koordinaciji gospodarskih načrtov ter ukinitvi carinskih meja in carin

Vlada FLRJ in vlada Ljudske republike Albanije sta izdali naslednje skupno uradno poročilo:

V skladu s tesnimi odnosi med narodi obeh držav, ki so se ustvarili med skupno borbo v vojni proti istim fašističnim okupatorjem, v skladu z istovetnimi interesi in željami po krepitvi miru in vzpostavitvi čim boljših odnosov med svobodnimi narodi Balkana in vsega sveta ter v želji po doseganju čim večje medsebojne pomoči in tesnega sodelovanja na vseh področjih, zlasti v cilju čim popolnejšega ekonomskega sodelovanja in vzajemne pomoči pri obnovi in izgradnji obeh dežel, sta vladi FLRJ in vlada Ljudske republike Albanije v zadnjem času vodili tozadevne razgovore.

V pristrmem ozračju in ob polnem medsebojnem razumevanju sta se od-

ločili, da skleneta sporazum o koordinaciji gospodarskih načrtov obeh držav ter o ukinitvi carinskih meja in carin med obema državama.

Prav tako je prišlo do popolnega soglasja glede vskladenja važnih finančno-valutnih ukrepov. S tem sporazumom nudi FLRJ široko podporo in pomembno pomoč v proizvodnih in ostalih sredstvih Ljudski republiki Albaniji za njen čim hitrejši in popolnejši gospodarski dvig.

Sporazum je bil podpisan dne 27. novembra 1946.

V imenu vlade FLRJ je pogajanja vodil ter sporazum podpisal predsednik gospodarskega sveta in minister za industrijo Boris Kidrič, v imenu Ljudske republike Albanije pa predsednik gospodarskega sveta in načrtni komisije minister za gospodarstvo Nako Spiru.

Tovarišu maršalu Titu!

Na izrednem zasedanju ljudske skupščine okrajna Šmarje pri Jelšah Vas prisrčno pozdravljamo.

Zahvaljujemo se Vam, za ves trud, ki ga vsakodnevno polagate v borbi za čimprejšnjo izgradnjo naše domovine. Pod Vašim modrim vodstvom se uresničujejo naše želje in želje naših borcev. Dokaz, da nepopustljivo, dosledno in pravično korakamo naprej, je sprejetje zakona o nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij. S tem je izpolnjena dolga in težka borba delovnega ljudstva.

Hvaležni smo našim borcem, ki so nam s puško v roki priborili, da smo dočakali dan, ko so podjetja odvzeta onim, ki so nas izkoriščali in tlačili, da smo dočakali dan, da so te tovarne končno naša last.

Hvaležni smo Komunistični partiji Jugoslavije, ki nas je vodila skozi boj in trpljenje v svobodo, ki nas vodi skozi obnovo v boljše življenje.

Obljublamo Vam, da se bomo še v naprej dosledno borili in sodelovali v izgradnji naše domovine, da ne bomo nikdar pozabili žrtve, ki jih je dalo ljudstvo narodov Jugoslavije v borbi za svojo bodočnost.

Naj živi tovariš maršal Tito!

Naj živi zvezna ljudska skupščina!

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Šmarje, dne 11. decembra 1946.

Odposlanci okrajne ljudske skupščine Šmarje pri Jelšah

Hvaležni smo tovarišu Titu, ki je bil v težkih dneh naše vstaje in je še danes na čelu delovnega ljudstva v boju proti izkoriščevalcem.

Naj živi Komunistična partija Jugoslavije!

Naj živi zveza delavcev, kmetov in delovne inteligence!

Naj živi maršal Jugoslavije, naš tovariš Tito!

Ta kongres, ki je v svojem sestavu edinstven po dolgi stoletjih v zgodovini, ima velik pomen. Razume se, da nima takega pomena, kakršnega mu pripisujejo ponekod ljudje v neslovanskih državah. Bratje in sestre Slovani, tu ste se sestali zato, da bi še bolj utrdili enotnost, ki je bila priborjena s toliko krvi in trpljenja v zadnjem težkem osvobodilnem boju. Tu ste se sestali, da se še bolj neomajno usmerite po poti, po kateri so šli Slovani po stoletnih težkih izkušnjah, to je po poti medsebojne ljubezni, medsebojnega sodelovanja in duhovne enotnosti slovanskih narodov ne glede na medsebojno oddaljenost, kjer bivate in živite.

*

Ta kongres pomeni težnjo naših davnih prednikov. To je težnja, ki je bila stoletja pri srcu naših najboljših sinov slovanskih narodov in glejte, prišel je čas, da so se Slovani takole zbrali, po tem težkem in krvavem boju in po velikim osvobodilnem boju, da bi skupno sklenili, da se slovanski narodi ne bodo nikoli več medsebojno sprii, ampak bodo združeni in v interesu vseh slovanskih narodov in v interesu vsega naprednega človeštva.

*

Nam Slovanom ne more nihče očitati, da smo se združili zato, da bi ogrozili neodvisnost ali svobodo kogar koli. Prav mi Slovani znamo najbolje ceniti, kaj pomeni svoboda in neodvisnost, ker smo stoletja toliko trpeli pod zatiranjem drugih narodov. Mi znamo ceniti svobodo in neodvisnost vsakogar in prav mi na tem kongresu želimo potrditi, da nočejo ustvarjati Slovani nikakih blokov in sklepali nikakih paktov proti komur koli, pač pa hočemo dokazati, da hočejo biti Slovani združeni, da bi postali ena sama napredna sila in bi tako pripomogli človeštvu k boljšemu in srečnejšemu miru, k večjemu miru, združeni proti vsakomur, ki hujska k novemu krvoprelitju in novim vojam.

*

Ta kongres bo pokazal, da so se slovanski narodi za vedno odločili za to pot, ki so si jo izbrali in katero so si že zdavnaj želeli. Na tem kongresu boste pokazali in dokazali, da želimo mi Slovani mir, da bi se lahko v miru razvijali in se popolnoma posvetili naši izgradnji in lečenju naših ran, ki nam jih je zadala vojna, da bi se lahko posvetili vsestranskemu kulturnemu razvoju in bi tako duhovno združeni Slovani nudili še večji in lepši prispevek naprednemu človeštvu.

Iz govora maršala Tita na Slovanskem kongresu.

S tem zakonom postajajo naše delovne množice v še popolnejši meri gospodarji svoje usode. To postajajo v dveh smislih. To postajajo v socialnem smislu, ker postaja naša država, to je država novega tipa — ljudska država lastnik vseh osnovnih sredstev proizvodnje, ki so nekdanj služila nezasiščenemu izkoriščanju našega delovnega ljudstva. To postajajo tudi v nacionalnem smislu, ker prehajajo sredstva proizvodnje v roke nacionalne države, skupnosti svobodnih in enakopravnih jugoslovanskih narodov, medtem ko so bila nekdanj v veliki meri v rokah tujega kapitala ter so služila za iztiskanje ogromnih dobičkov iz zaostale stare Jugoslavije, za vzdrževanje polkolonialnega značaja stare Jugoslavije.

*

Danes lahko mirno in ponosno ugotovimo, da se moramo za največje gospodarske uspehe v naši državi zahvaliti prav državnemu gospodarstvenemu sektorju. Inozemstvo se divi hitremu tempu naše obnove. Mnogi v inozemstvu si postavljajo vprašanja, zakaj se prav v Jugoslaviji razmere tako hitro urejajo in zakaj se nasprotno v številnih drugih državah, kljub večjim materialnim sredstvom, ki so vložena v obnovo, ta proces razvija mnogo, mnogo počasneje. Odgovor na to je jase. Pri nas se razmere urejajo tako hitro — prvič zaradi tega, ker imamo ljudsko oblast, in drugič zaradi tega, ker imamo državni sektor našega gospodarstva, ker so ob ljudski oblasti in ob državnem, to je občeljudskem sektorju gospodarstva, naše delovne množice zares pripravljene, da dajo od sebe vse za obnovo naše dežele. Mi nismo imeli inflacije, ampak imamo solidne finance in solidno valuto, ki se vedno bolj utrjuje. Inozemstvo se temu mnogokrat čudi, toda mi lahko spet poudarimo, da bi bili v inflaciji in v strahotnem skoku cen ter da se naša obnova ne bi razvijala v znaku graditve mladinskih prog in drugih gospodarskih objektov, če ne bi imeli ljudske oblasti in če ne bi imeli državnega sektorja našega gospodarstva.

*

S temi uspehi je povezano izboljšanje življenjskega standarda naših širokih ljudskih množic, standarda našega delovnega ljudstva. V vsaki državi, kjer se nahajajo komandni položaji gospodarstva v rokah privatnih kapitalistov gre in mora iti vsaka obnova na račun delovnih množic, in tako tamkaj delovne množice nimajo nobenih koristi niti za časa obnove, pa tudi pozneje ne, ampak postajajo s tem še bolj siromašne. Naša obnova pa gre nasprotno v korist najširših množic delovnega ljudstva. Te množice občutijo že danes — zaradi tega so pripravljene na nove napore in na nove žrtve, in to bodo še bolj občutile, ko bodo s svojim delovnim poletom, z novimi napor, in če treba tudi z žrtvami postavile še trdnjše temelje svojega bodočega blagostanja.

*

Naša dežela ne bo nikoli več predmet tuje eksploatacije, nikoli več ne bo dopustila, da bi jo poceni izkoriščali finančni magnati z najprimitivnejšimi metodami izkoriščanja in bi tako istočasno zavirali razvoj njenih po prirodi izredno bogatih gospodarskih sil. S tem zakonom, tovariši, predlagamo odškodnino za nacionalizirana podjetja, istočasno pa poudarjamo, da je ustvarilo bogastvo, ki ga je že dala ta zemlja, delovno ljudstvo te dežele in da so to ljudstvo pri tem strahovito izkoriščali, ne samo domači, ampak predvsem tudi tuji kapitalisti.

Iz govora tov. Kidriča ob sprejemu zakona o nacionalizaciji podjetij.

Strokovnjaki in nestrokovnjaki

Ni redko, da se na raznih javnih mestih sliši kritika: da so danes na vodilnih mestih nestrokovnjaki, ljudje, ki ničesar ne razumejo. Razumljivo je, da za take priljubljena filozofiranja raznih strokovnjakov, najbolj primerne prireditve, kavarne, kjer lahko ob majhni mizici tiščijo skupaj svoje strokovnjaške glave, in seveda gostilne, kjer takim pametnjakovičem vino odpre njihova nadarjena usta.

Pri tem seveda ti nad vse sposobni ljudje zelo radi pozabljajo, da so nestrokovnjaki za časa narodno osvobodilne borbe po ceni svojega življenja reševali najtežja vprašanja, da so rešili problem svobode in problem prevzema oblasti po delovnem ljudstvu. Po osvoboditvi pa so se ti »nestrokovnjaki« predzrili reševati in so tudi rešili probleme prehrane, prometa, socialne pomoči, obnove itd.

Tako so delali in še danes delajo aktivisti-nestrokovnjaki, ki večkrat tudi naredijo veliko napako, da po nepotrebnem vleknejo svoj nos k nekomu od »strokovnjakov« in slučajno ugotovijo, da je na »strokovno« način prišla ta ali ona stvarca, last narodne imovine, v preveč »strokovne« roke. V svoji

nesposobnosti ne znajo vso zadevo izpeljati tako daleč, da bi jo predali javnemu tožilstvu ali vsaj sodišču, temveč izdajo »nestrokovni« nalog, da se nepravilno prisvojena državna stvarca izroči na tako mesto, kjer bo služila skupnim, ne pa ozkim osebnim interesom.

Zaradi takih »nestrokovnih« postopkov, do dna duše užaljeni »strokovnjaki«, prvo doma okategorizirajo tako postopanje kot stoddotno nestrokovnjaško; potem pa, to s svojo zgovorljivo sposobnostjo razčlenjujejo na zgoraj omenjenih javnih mestih, kjer z njimi enakimi naredijo predlog in sprejmejo sklep, da se ne bodo nikoli več udeleževali sestankov in da ne bodo nikjer in nikoli več niti s prstom mignili za take »nestrokovnjake«. Odločno, nikdar in nikjer! — — —

Mi aktivisti »nestrokovnjaki« pa to plo priporočamo vsem takim strokovnjakom nove dobe, katere ne samo aktivisti nestrokovnjaki, temveč vse ostalo delovno ljudstvo zelo zelo ceni, ker ima od njih korist celota, ne pa »izbrana« družba na prireditvah, kavarne ali zakajena, od vina usmrjena gostilna.

Jaz sem proti!

Iz Stenčasa na Teharjih

V skupščini je sprejet zakon o nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij. Vsak zaveden državljan je proglašene tega zakona z navdušenjem sprejel, kajti s tem so prešla v našo last — v roke ljudstva — vsa podjetja, ki dosedaj še niso bila podržavljena in na katerih se je še vedno šopirila »gospoda« in poizkušala na ta ali oni način izkoristiti delovno ljudstvo, živela razkošno na njegov račun in se brigala samo za svoje ozke interese, a interesi skupnosti ki niso bili mar. Vseemu temu je sedaj enkrat za vselej storjen konec!

Da se pri vsem tem še najdejo ljudje, ki se s tem ne strinjajo in ki jim to nikakor ne gre v njihov račun, to je pa tudi razumljivo! »Jaz sem proti!« je izjavil gospod Popič, ko je bilo zbranim delavcem na stolarni naznanjeno, da preide podjetje v državno last! Tov. Oblak, ki je tudi z njim soglašal, pa je še kot razlog omenil to, da je Lazarevič pač Lazarevič, on je »gospoda«, kdo pa bi mogel takemu mogotcu tako enostavno vzeti podjetje?!

Ali ta tovariš ne uvidi, kako se je osmešil s to svojo izjavo? Ali ne vidi, kako pomilovanja vredne so te besede? Dvomiti v to, kar je bilo določeno z zakonom, sprejetim v skupščini, ki si jo je narod sam izvolil! Biti proti temu, kar je v korist ljudstvu! Časi, ko je volja poedincev bila več kot pa združeni glasovi ljudstva so minuli in se ne povrnejo nikoli več! Minula je tudi doba, ko smo bili delavci taki »gospodi« za hlapce!

Ravno zato so take izjave nekaterih »jaz« brezuspešne in res pomilovanja vredne. — Takšni, ki so proti, so podobni tistim, ki jim ne ugaja, da Voglajna teče proti Celju, pa bi jo hoteli z gnojnimi vilami obrniti, da bi tekla proti Sv. Juriju. — Smešno, kajne? Sindikalist

Nedeljska zdravniška služba
DEŽURNA SLUŽBA ZDRAVNIKOV
za mesec december 1946.
za zavarovance FZSZ filijala v Celju
Dne 15. decembra:
dr. Podpečan Ivan, Celje, Mariborska 24
(telefon 3-09).

Izredna skupščina Okrajnega ljudskega odbora Šmarje p. Jelšah

Dne 11. decembra 1946 se je vršilo izredno zasedanje okrajne skupščine. Skupščino je otvoril predsednik okrajne skupščine Kovačič Franc, ki je v uvodni besedi pozdravil v naši sredi poslanca republiške skupščine tov. Kraigher Sergija. Po izvolitvi verifikacijske komisije in delovnega predstava je podal tov. Kraigher Sergij izčrpen gospodarsko-politični referat, v katerem je poudaril važnost našega načrtnega gospodarstva. Govoril je o načrtnem dvigavanju našega kmetijstva, ter o zakonih, ki jih sprejema naša skupščina v Beogradu in v Ljubljani. Posebno je poudaril važnost načrtnega gospodarstva in zakon o nacionalizaciji gospodarskih podjetij. Naglasil je, da skušajo sovražniki delovnega ljudstva z raznimi parolami, posebno naše delovno ljudstvo begati, ter povdaril, da ta zakon zadene samo privatna podjetja republiškega in zveznega značaja in, da je zato vsako drugo tolmačenje napačno. S tem, da se je z zakonom okrepil naš državni družbeni sektor gospodarstva, imamo še večje garancije, da se bo elektrifikacija dežele, kakor tudi industrializacija izvršila še z večjim tempom. Odposlanci so z velikim navdušenjem sprejeli referat tov. Kraigherja.

V diskusiji so stavili razna vprašanja, posebno kako se bo izvršila elektrifikacija našega okraja. Na vsa vprašanja jim je izčrpno odgovoril tov. minister. Sledili so še referati ostalih poročevalcev, kakor referat o gospodarskih pod-

jetjih, ki ga je podal tov. Rupret Franc, predsednik okrajne načrtne komisije in referat o finančnem gospodarstvu, katerega je podal tov. Čepin Franc, poverjenik za finance. Skupščina je nato sprejela statut okrajnih gospodarskih podjetij.

Da se izpolni okrajni izvršni odbor z nekaterimi člani, ki so bili službeno premeščeni, sta bila soglasno izvoljena tov. But Franc in Zvar Ernest.

Istotako je skupščina sprejela nekaj važnih sklepov, prvenstveno sklep o razpustu nekaterih Krajevskih ljudskih odborov, ki s svojim delom oziroma nedelavnostjo škodujejo našemu delovnemu ljudstvu. Po tem sklepu so bili celotno razpuščeni naslednji Krajevni ljudski odbori: Sv. Vid pri Grobelnem, Pristava, Loka pri Zusmu. Razrešeni so bili tudi nekateri odborniki in tajniki. Tako za KLO Ponikva je po tem sklepu razrešen tajnik Muc Janko, ter odbornika Goleš Martin in Pečnik Ivan. Za Ratansko vas tajnik Žerak Vinko, ki je stalno pijan ter na vsakem koraku sabotiral pri delu ter iz istega odbora odbornik Janžek Peter, ki ne poseja niti sej, kaj šele, da bi izvrševal svoje odborniške dolžnosti. Za KLO Podčetrtek je skupščina razrešila predsednika Pregrad Radota, odbornika Prah Ivana in Turk Martina. V KLO Kostrivnica je bil razrešen tajnik Erjavac Franc. Za KLO Sodna vas pa Verbošek Ivan. Skupščina je nato sprejela sklep, da se izvršijo nadomestne volitve v roku 14 dni.

Odposlanec tov. Vodlan je predlagal glede na to, da je letos bila suša in je veliko pomanjkanje krompirja, ter na mnenje ljudstva, malih in srednjih kmetov, ki so se izjavili na sestankih, da je krompirja še za prehrano in za satev v prihodnjem letu, ter da je neumestno, da bi letos svinje krmlili s krompirjem in se naj odstavek v II. členu v uredbi o obvezni oddaji krompirja za okraj Šmarje pri Jelšah ukine. Skupščina je s 40 glasovi proti dvema sprejela tudi ta sklep.

Ter je na terenu opaziti splošno zanesljive obisk šolobveznih otrok, je bil sklep, da se pozovejo starši teh otrok na odgovornost in da v bodoče redno pošiljajo svoje otroke v šolo.

Prav tako je bil sprejet sklep, da se pozovejo vsi rejci prašičev k obvezni oddaji svinjskih koz, saboterje se pa naj kaznuje.

Ob zaključku so bile sprejete štiri resolucije, in sicer tov. maršalu Titu, Zvezni skupščini v Beograd, Ljudski republiki Slovenije in Vseslovenskemu kongresu v Beograd, v kateri zatrjujejo odposlanci, da bodo še v naprej dosledneje delali na tem, da se naša domovina čimprej izgradi in da bodo dosledneje izvajali zakone. Posebno pa so še izrazili veselje nad sprejetjem zakona o nacionalizaciji.

Zasedanje je zaključil predsednik tov. Kovačič Franc, odposlanci so pa ob zaključku zapeli himno »Hej Slovani«.

Iz Šmarje pri Jelšah

Pozivu pri splošnem popisu krompirja v našem okraju, so se kmetje odzvali v početnem številu in prijavili svoje zaloge krompirja, ter presežek oddali, zavedajoč se, da gre to za skupnost, za pomaganje onim federalnim edincem, ki so v letošnji suši ob ves svoj pridelek.

Pri popisu krompirja se pa tega niso zavedali večji in dobro situirani kmetje, ki so krompir skrivali, zatajili in prijavljali lažno, misleči, da se bodo pozneje cene krompirja dvignile in tako prišli do nedovoljenega zaslužka, kakor na primer: Zdošek Martin, posestnik in gostilničar v Ponikvi, Zdošek Ivan, posestnik, Ponikva, Gradišek Iv., posestnik, Ivan Polje, Bratuša Daniel, posestnik iz Dolge gore. Vsi navedeni so od tukajšnjega okrajnega sodišča kaznovani za delo sabotaže in gospodarske špekulacije.

Sodišču so tudi prijavljeni Debelak Simon, posestnik iz Ponikve in Nijedli Amalija, posestnica iz Prelaska KLO Polje ob Sotli. Poslednja je zatajila in

s tem prikrila zalogo krompirja od 1850 kg, navajajoč, da ni znaša sama preračunati svoje zaloge, kakor tudi, da ona krompir rabi za sebe in za živino.

Upamo, da bo ljudsko sodišče tudi tema dvema dodelilo zaslužen kazni, ki bo ob enem opomin vsem onim, ki ne upoštevajo dela skupnosti in kršijo zakone naše ljudske oblasti.

Kaznovani so bili: Zdošek Martin, Ponikva z 10.000 din in zaplemba viška krompirja, Zdošek Ivan, Ponikva s 6.000 d.n., Gradišek Ivan, Po'je s 6.000 din, Bratuša Daniel, Dolga gora s 6.000 d.n.

Domače vesti

Ljudstvo gorškega okrožja je s tekmovalcem »S Titom do zmage« ponovno postavilo zahtevo po priključitvi k Jugoslaviji.

Vlada FLRJ je priredila svečan sprejem delegacijam slovenskih narodov.

Delegacije slovenskih držav so položile vence na grob Neznane vojaka.

Podsekretar KP Italije tov. Luigi Longo je obiskal predsednika vlade LRS tov. Miha Marinka.

Maršal Tolbuhin prispel na Slovenski kongres v Beograd

Z vestno oddajo mleka utrjujemo gospodarsko skupnost in koristimo sebi.

Zadružniki so tovarno usnja v Trzinu predali državnemu sektorju.

V okraju Maribor-okolica so pričeli z načrtno elektrifikacijo.

Z melioracijskimi deli ob reki Neretvi bodo pridobili 2500 ha plodne zemlje.

Vlada FLRJ je ob nacionalizaciji podjetij prejela veliko zahvalnih brzojavk.

— RAZGLED PO SVETU —

SOVJETSKA ZVEZA

Delovno ljudstvo ZSSR je slavnostno proslavilo dan Stalinske ustave. V moskovskih klubih, domovih kulture in gledališčih so bila množična zborovanja in slavnostni večeri, posvečeni dnevu ustave. Na tisoče ljudi se je zbiralo na glavnih moskovskih trgih, zlasti na Rdečem trgu. Na tisoče prebivalcev je obiskalo Leninov mavzolej, okrog 6000 meščanov je obiskalo Leninov centralni muzej.

Radosno je pozdravilo dan Stalinske ustave delovno ljudstvo v Leningradu, Kišinjevu, Harkovu, Stalingradu, Smolensku, Taškentu, Ivanovu in po drugih mestih.

Trgi v Leningradu so bili slavnostno okrašeni. V klubih in domovih kulture so priredili slavnostne večere in zabave.

V Taškentu so na čast praznika Stalinske ustave odigrali množične tekme. V mnogih sovjetskih mestih je bil ta dan proslavljen z izpolnitvijo proizvodnega načrta pred rokom.

TRST

Gospodarski obnovitveni svet, ki ga je ustanovila ZVU kot svoj posvetovalni organ, je nedavno poslal konferenci štirih ministrov spomenico, v kateri se izjavlja o Molotovljevem predlogu o ustanovitvi prostih con v tržaškem pristanišču za Jugoslavijo in Italijo.

Glede na to so Enotni sindikati, ki predstavljajo večino tržaškega delovnega ljudstva, poslali posebno spomenico v New York, v kateri navajajo razloge, zaradi katerih podpirajo sprejem Molotovljevega predloga. Ti razlogi so:

1. Tržaško pristanišče je povezano s svojim zaledjem, zlasti z Jugoslavijo, ki je imela 50 odstotkov vsega tržaškega prometa;

2. ako bi Jugoslavija ne dobila proste cone, bi lahko usmerila svoj promet v druga pristanišča, kar bi povzročilo izgubo tudi onih inozemskih tržišč, ki se poslužujejo jugoslovanskih železnic;

3. najboljši način, da se v Trstu pridobi jugoslovanski promet in trgovina, je ta, da se ji da prosta cona, v kateri bo lahko razvila svoj promet;

4. to dejstvo bi vplivalo tudi na razvoj jugoslovanske industrije, ki bi se razvijala ne v tekmi s tržaško, temveč v skladu z njo in njenimi potrebami;

5. tudi Italija ima precej prometa s tržaškim zaledjem in bi bilo zlasti glede njenih pridelkov koristno, ako bi imela v Trstu svojo prosto cono.

Goriška policija je v sredo 4.t.m. našla na Tržaški cesti okrog 8 zvečer nezvestnega tovariša Stanka Baša, ki je v četrtke podlegel težkim ranam, ki so mu jih zadali fašistični teroristi. Tovariš Baša je bil partizan in predsednik Zveze primorskih partizanov v Ajševici. Njegov umor pomeni nadaljnji akt strahovanja, ki ga v Gorici izvajajo razne plačane fašistične tolpe.

AMERIKA

Ameriška vlada je zahtevala, da kaznuje zvezni sodnik združene sindikate rudarjev in njihovega predsednika Lewisa s 3.500.000 dolarji. Zvezni sodnik Goldsberg je izrekel obsodbo, s katero se sindikat obsoja na 3.500.000 dolarjev, Lewis pa z 10.000 dolarji — zaradi nepokoravanja odredbe, da se ne sme ukiniti dogovor z vlado.

Lewis in odvešniki sindikatov so sporečili sodniku, da rudarji ne bodo prenehali s stavko kljub visoki kazni.

Ko so zvedeli za razsodbo, so rudarji industrijskega področja v Pittsburgu obljubili, da bodo s kaznijo ali brez nje še naprej stavkali in vztrajali pri svojih upravičenih zahtevah. Stirje sindikati iz Zapadne Pensilvanije so poslali združenim sindikatom rudarjev biano čke, da bi jih ti sindikati izpolnili do zneska, ki je potreben za plačilo kazni. Po vsej državi sindikati ogroženo protestirajo in označujejo to razsodbo kot poizkus uničenja sindikatov v ZDA.

ANGLIJA

»Daily Worker« poroča, da pripravlja laburistična vlada načrt za desetletno vojaško zvezo z ZDA brez vednosti parlamenta. Načrt se tiče vseh kopnih, pomorskih in letalskih sil, izvedli bi ga pa, ko bo prevzel general Aleksander ministrstvo za obrambo.

Isti list poudarja, da temelji njegovo poročilo na uradnih podatkih ministr-

stva za vojno in pristavlja, da bo posledica teh angloameriških pogajanj, da bo postala Velika Britanija popolnoma odvisna od ZDA.

»News Chronicle« prinaša v svojem članku vest o bivanju načelnika grškega generalštaba v Londonu, ki se vrača v Atene po pogajanjih z britanskimi vojaškimi šefi. List pristavlja s tem v zvezi, da je zahtevala grška vlada od Velike Britanije orožje za nove grške čednice, ki jih potrebuje za boj proti grškim partizanom.

Britanska vlada je pristala v načelu na povečanje grške vojske na 16 nadaljnjih bataljonov, ki bodo dobili potrebno orožje iz Britanije.

FRANCIJA

Francoska narodna skupščina je zavrnila kandidature Bidaulta za predsednika francoske vlade, ker je dobil pri glasovanju samo 240 glasov od skupnih 610. Nato je skupščina s 327 proti 151 glasovi sprejela predlog, da bo tretje glasovanje za izvolitev predsednika vlade 10. decembra.

Nacionalni svet francoske socialistične stranke je sklenil, da socialisti ne bodo sodelovali v nobeni vladi, iz katere bi bili izključeni komunisti.

Politični biro Komunistične partije Francije je imel sejo pod predsedstvom generalnega sekretarja Mauricea Thoreza. Po proučitvi političnega položaja je biro sprejel sklep, v katerem je rečeno med ostalim:

Komunistična partija Francije, ki je odločna nadaljevati napore za zbiranje delavskih in demokratičnih sil, kakor tudi da ustvari pogoje za rešitev franka in za nacionalno povzdigo, izjavlja, da ne bo sodelovala niti izkazovala podpore vladi, ki bi ji stal na čelu kandidat ljudskega republikanskega gibanja.

GRČIJA

Na tiskovni konferenci, ki je bila pred nekaj dnevi v Pragi, je bivši minister v Papandreuovi vladi izjavil o položaju v Grčiji:

Sedanji režim v Grčiji ni samo reakcionarni, ampak čisto fašistični režim, ki mu danes samo mednarodno ozračje omogoča, da se krije pod navidezno zakonitostjo. Ta režim namerava napraviti iz Grčije oporišče proti demokraciji jugovzhodne Evrope in Sovjetske zveze.

Kar se danes dogaja v Grčiji, ni ne revolucija, ne odpor, ampak samobramba proti fašističnim izdajalcem. Sedanja grška vlada obtožuje demokratične sode Grčije, da pomagajo partizanom, vendar je prav dobro znano, da to ni res, kajti partizani niso samo v Makedoniji, ampak tudi v južni Grčiji in na grških otokih. Nihče drugi razen fašističnih oblastnikov v Grčiji ne ogroža nedotakljivosti dežele. Zato je današnji grški režim nevaren ne samo za mir v Grčiji, ampak za mir na vsem svetu.

Iz poročil se vidi, da so oddelki demokratske armade zopet razširili in okrepili svoje operacije v zapadni Trakiji.

Vojaško sodišče v Kozanah v severni Grčiji je obsodilo 14 vojakov in civilistov zaradi sodelovanja s silami demokratske armade Grčije na smrt, 23 vojakov na dosmrtno robijo in 23 na razne kazni odvzema prostosti.

ALBANIJA

Uradni grški krogi in njihovi organi nadaljujejo običajno klevetniško provokatorsko kampanjo proti Albaniji. Ti krogi izjavljajo v zadnjem času, da baje prehajajo oborožene sile iz Albanije v Grčijo in se pridružujejo silam EAM-a, ki se borijo proti vladinim četam, ki na najbolj krvav način masakrirajo in terorizirajo grško prebivalstvo. Prav ti krogi trdijo, da se potem ti grški demokrati, ki vodijo borbo proti vladinim četam, umaknejo na albansko ozemlje.

ATS je pooblaščen demantirati te neosnovane in tendenciozne klevete in izjaviti, da do sedaj oborožene sile niso nikdar prehajale iz Albanije v Grčijo, da bi pomagale borbem, in da ni nikdar noben udeleženec v teh borbah prestopil albanskega ozemlja. Klevetniška kampanja grških uradnih krogov proti Albaniji in ostalim sosednim balkanskim demokracijam narodom je v prvi vrsti usmerjena, da zanika 155 provokacij, umorov in ropov, ki so jih izvršili grški monarhofašisti na albanskem ozemlju zato, da bi odvrgli pozornost in predočili borbo grškega naroda kot borbo, ki so jo baje izvajali severni sode Grčije, in da opraviči teror, ki besni v Grčiji, kakor tudi bivanje tujih čed, ki nudijo podporo temu terorju.

HOLANDIJA

Na vedno večjo napetost v Indoneziji je naslovil Politburo KP Holandije na ljudstvo proglas, v katerem je rečeno: V Indoneziji je bilo ponovno prekršeno premirje. Odgovornost za to pada na holandske generalni štab. Borbe se povsod nadaljujejo. To dejstvo kaže, da v Indoneziji ne bo miru in reda, vse dotlej, dokler se bodo tamkaj nahajale holandske čete. Ekstremistični elementi v holandski vojski in mornarici poizkušajo z odobritvijo komand razširiti spopade v Indoneziji. Komunistična partija zahteva, da vlada nemudoma sprejme nedvoumen sklep in da točno odredi meje dejavnosti vrhovne vojaške komande tako v Holandiji, kakor v Indoneziji.

Akcije holandskih vojaških ekstremističnih elementov in močna propaganda desničarskih skupin ob sodelovanju katoliške cerkve ustvarjajo skrajno vznemirjujoč položaj ter vodijo deželo v propast.

AVSTRIJA

Pokrajinski odbor Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško je poslal Slovanskemu kongresu v Beograd brzojavko, v kateri je med ostalim rečeno:

»Kakor naša mladinska brigada, ki ni dobila dovoljenja, da bi odšla graditi progo Brčko—Banoviči, tako tudi našim delegatom ni bilo dovoljeno potovati na Slovenski kongres v Beograd.

Ze mesec dni je od tega, kar smo zaprosili za potno dovoljenje za dvanaestčlansko delegacijo. Toda reakcionarne avstrijske oblasti nam še sedaj niso odgovorile na našo prošnjo...«

V avstrijskem parlamentu je imel socialistični poslanec Scherf govor, v katerem je omenil potrebo po izboljšanju odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo. Rekel je:

Neobhodno potrebno je, da izda naša vlada takoj ukrepe za izboljšanje odnosov z našim južnim sosedom. Jugoslavija je naša največja dobaviteljica poljedelskih proizvodov in pri normalnih odnosih kupec naših industrijskih proizvodov. Želimo poglobiti naše zveze z Jugoslavijo in čim prej rešiti koroško vprašanje in vprašanje gospodarskih odnosov.

Socialistični poslanci v parlamentu so podprali Scherfov predlog.

IVAN CANKAR:

„Lepa naša domovina“

Zadnjič sem videl na cesti oddelke inženieristov; marširali so proti kolodvoru. Dež je lil curkoma; škornji so se jim udarili globoko v razmočeno blato, ki je škropilo do kolen. Ni bilo več zgodaj, morda že deveta ura dopoldne; ali dan je bil pustemu mraku podoben, ves siv in mrzel.

Vojaki niso marširali sami; ob obeh straneh kolone so korakali — trop, trop, trop — moški, ženske, otroci. Lilo je od njih, kakor da bi cunje izžemali, blato je škropilo otrokom do pasu in do obraza. Oglašil se je krič ženske, zahteval je otrok — ali dež je lil dalje, blato je škropilo dalje, kolona je stopala dalje, kolona je stopala dalje, trop, dalje, trop, trop, trop...

Videl sem vojaka, visokega, močnega moža; njegov hrbet je bil narahlo sključen, tisti hrbet, ki je nosil že devetkrat težje tovore nego je vojaški tornister. Njegove roke so bile črne in težke; bil je morda kovač. Poleg njega je stopala s hitrimi, drobnimi koraki ženska, ki je bila za glavo manjša od njega; segala mi je komaj do rame. In za roko je držala ženska malega fanta, ki je trdoma in jokaje tekkel z njima ter neprestano zaostajal.

Moz se je postrani ozrl in je takoj umaknil pogled.

»Vrni se!«

Ženska je vzkliknila, zgrabila ga je za roko.

Pogledal je v tla in bled je bil.

»Ne jaz... ti se vrni!«

»Saj boš dobila osem in šestdeset vinarjev na dan in Franc... Franc... Franc... Franc... štiri in trideset...«

Zajokala je naglas, potegnila je fanta za seboj, da se je spotaknil ter padel na kolena v blato.

»Se to naj vzamejo... Se tisti Judežev denar...«

Videl sem vojaka, moža, ki se mu je na prestare obrazu poznalo, da je sedel dolga leta v delavnici; taki ljudje so stari, preden so bili mladi. Sel je s tistim mirnim, težkim korakom, kakor je hodil zjutraj ob sedmih v tvornico; morda je celo pozabil, da ima tornister na hrbtu. Z obema rokama pa se ga je oklepala pod pazduho star, suhoten človek, ki se je trudil, da bi stopal po vojaško. Govoril je hitro in veselo in neprestano mu je teklo iz oči po obednih licih.

»Saj tudi jaz, Jan, pred tridesetimi leti... o, krepi fantje smo bili... vriskali smo, pravim... tudi jaz, glej, Jan... o Jan moj, Jane, Janjek!«

Kakor da bi z nožem udaril, tako je planil krič iz njegovih ust.

»Oče... saj boste dobili na dan osem

in šestdeset vinarjev in povrhu še...«

Ali oče ga je pogledal z očmi, ki so bile vse zakrnavle.

»Jan...«

Videl sem vojaka, zelo čokatega, plečatega moža; poznalo se mu je na opajenem obrazu, da je vaju sonca in vsega hudega. Morda je bil iz okolice, kmečki sin. Kraj njega je stopala posuša ženska z zgrajenim, prstenim obrazom; tudi njena obeka, do pasu blatna, in pisana ruta na glavi je razodevala kmetico.

»Zdaj pa je čas, mati; vrnite se domov, pa z bogom!«

Mojca je in sirmela vanj, kakor da ga vidi prvo in poslednjo uro. Z rute ji je lila deznica na obraz in na lase, ki so se sprijemali na čelu.

»Vrnite se, mati, daleč vam je do doma... saj boste dobili na dan po osem in šestdeset vinarjev...«

Njena ozka brada je vztrepetala pod zgrajenimi ustnicami in jaz nisem vedel, če je deznica ali če so bile solze, kar je teklo brez nehanja preko vejnih lic ter kapalo na prsa... Videl sem jo še enkrat, pred kolodvorom. Tam so zastrazili ograjo, branili so spremljevalcem. Pot. In stali so vsi ob ograji, dolg spair, moški, ženske, otroci. Preko prostranega dvorišča je marširala kolona... trop, trop, trop... Pisana ruta kmetice se je nenadoma vzdignila iznad spalirja — košene, stare roke so se s čudno močjo oklenile ograje, vzdignile so telo.

»Joj meni!...«

Kolona je izginila za sivim poslopjem.

Kam greste, fantje, kam je vaša pot?

Starec me je pogledal z rdečimi, od pritajenih solz razpajenimi očmi in se mi je zasmejal v obraz.

»Domovino braniti, gospod, domovino braniti!«

»Slišal sem ob tistem času govor de-

belega gospoda. Dolg govor je bil, meni pa se je zdelo, da slišim eno samo besedo: »Domovina, domovina, domovina...«

»Lepa naša domovina... čast in blagor naše domovine... vse za domovino... kri do zadnje kaplje za domovino... na boj za domovino...«

Ko je nehal in je bil truden, sem vprašal sosed:

»Kdo je ta spoštljivi in debeli gospod?«

Sosed se je zasmejal in je odgovoril:

»Troje hiš ima v mestu in tudi zunaj mesta lep kos domovine; sinovi pa so mu preskrbeli tako varno, da ne bodo marširali!«

»Pa je rekel: vse za domovino!«

— »Saj ni mislil svojega bogastva!«

»Pa je rekel: kri za domovino!«

— »Saj ni mislil svoje krvi!...«

»Kje je vaša domovina?«

Pojdem in povprašam tiste, ki so marširali skozi blato; tiste, ki so nosili tornistre, ter njih spremljevalce:

»Kje je vaša domovina?«

Pa bodo odgovorili povrti:

»Lani je nemška zemlja bila moja kri, tirjaia moj davek; leos pije in tirja avstrijska zemlja; čez leto dni morda bom sužil v Ameriki. Moja pot gre tja, kamor ukazujejo tisti, ki imajo domovino in oblast. Od Iabrike do Iabrike, iz rudnika v rudnik, s polja v mesto, od dežele do dežele; in nikoli ne vprašajo: kje je tvoja domovina? Vprašajo le: koliko je še vredno tvoje delo, koliko je še v tvojih žilah krvi? In kadar ni več krvi, ukažejo: pojdi! Pojdi in išči si domovine, poišči si jo kraj ceste, v jarku! Ali kadar se jim zahoče, mi obejso tornistre na hrbet in velevajo: Hiti, umri za našo domovino! Zakaj njih je domovina in njih je oblast! Jaz sem in žanjem, branim hišo in polje; ali ne setev ni moja in ne žetev, ne hiša, ne polje. Ti si vprašal, ti nam povej: kje je naša domovina?«

Tako bodo odgovorili vsi tisti, ki so marširali po blatni cesti.

Stvar je v redu, pa zapojmo:

»Lepa naša domovina...«

»Jaz, bratje, pa vem za domovino in mi vsi jo slutimo. Kar so nam siloma vzeli, za kar so nas ogoljufali in opeharili, bomo dobili povrnjeno in poplačano s stoterimi obrestmi! Naša domovina je boj in prihodnost; ta domovina je vredna najzlahtnejše krvi in najboljšega življenja. Iz muke, trpljenja in suženstva nešteti milijonov bo vzrasla naša domovina: vsa ta lepa zemlja z vsem svojim neizmernim bogastvom. Tedaj bodo le še grenak in grd spomin te gosposke domovine, na suženstvu zidane, s krvjo in solzami gnojene, sramota človeštva, zasmejal pravici...«

Drugega melodijo bo dobila pesem o »lepi naši domovini!«

Napisano ob mobilizaciji 1908.

11. decembra 1946 je poteklo 19 let od dneva smrti našega velikega pisatelja Ivana Cankarja. Umrl je prav, ko se je porajala prva zarja svobode, ki ji je bil goreč glasnik. Prav v teh dneh se našemu de o nemu ljudstvu uresničuje ono, kar nam je Cankar že pred četrstletja napovedoval.

se kaže izvajalec v tehničnem pogledu.

Mozartovemu koncertu je sledila sonata italijanskega mojstra violine Tartinija z naslovom »Vražji trileček«. Trolidna sonata je posejana z okrasni in izredno težkimi mesti ter je res »vražja«, eno najtežjih del svoje vrste. Toškov jo je odigral tehnično odlično, ne da bi pri tem trpela toplota tona. Na mah si je pridobil občinstvo, ki ni nehalo s ploskanjem dokazovati navdušenja.

Suk je češki skladatelj, naslednik velikih mojstrov Dvořaka in Smetane. Umrl je leta 1935 ter zapustil krasna dela glasbene literature kot za orkester, tako tudi za manjše, komorne zasedbe. Na programu sta bila zastopana dva komada: »Un poco triste« (nekoliko žalostno) in »Appassionato« (strastno). Oba tvorita celoto, iz njih pa vije češki zrak, češka narodna pesem in ples.

Božidar Kunc je Hrvat, živi v Zagrebu ter je znan ploden skladatelj. Njegova »Draga priča« je nežen komad iz zbirke »Mlado lišče«.

Saint-Saens (izg. Sen-Sans) je eden najslavnejših francoskih romantikov. Njegova Introduecija (uvod) je Rondo

capriccioso (muhasti rondo) sta vsebinsko lažja violinska komada, bleščeča v dramatskih efektnih romantičnega sloga in zaradi tega občinstvu lahko dostopna.

Končno sta bila zastopana še slovanska mojstra Chopin in Wieniawski, oba Poljaka. Chopin je najslavnejši zastopnik poljske glasbe ter je napisal najlepše bisere svetovne klavirske literature. Nokturno je napisan za klavir in prirejen za violino.

Pianistu Chopinu stoji ob strani rojak Wieniawski. Ne odtehta ga sicer po globini izraza, nežnosti in originalnosti, vendar je napisal vrsto violinskih komadov, ki se zaradi jake izrazitosti vedno radi izvajajo. Poloneza, katero je izvajal Toškov, je poljski ples, katerega sta Chopin in Wieniawski stavila v umetniško obliko in s tem na koncertni oder.

Pogled na glasbeno življenje v Celju

Vsi smo si v svesti, da naše glasbeno delo v Celju ne gre s takim tempom kot bi bilo zajejenju. Treba je, da si napravimo jasen pregled in ugotovimo, kje je zadržek pravih razvoja. Kot opazovalec in zainteresirane na glasbenem področju bi pripomnili naslednja dejstva, ki naj bi se v bodoče razmotrivala in rešila.

Pri nas v Celju se je že takoj po osvoboditvi posvečalo premalo pažnje glasbenemu življenju, in napake, ki so se pojavljale, se niso takoj odpravljale, zato pa se vedno bolj pogrežamo v zmedenost in nejasnost. Čas je, da odpravimo vse stare in nove napake in začnemo potem s trdim delom.

Kakor gobe po dežju rastejo razne glasbene skupine, ki na glasbenem polju ne pridejo daleč ter pomenijo zelo malo ali nič. Kružno pri tem je tudi to, da vse te skupine ne pritegujejo novih članov, pač pa rekrutirajo ljudi, kolikor se le da, iz sorodnih skupin ter s tem razbijajo že obstoječe krožke. Tako prihajamo do cepitvenja; namesto manjšajo in razbijajo na male skupine, ki ne bodo imele nikake bodočnosti, da bi se glasbene skupine jačale, se kmalu pa niti možnosti obstoja. Cisto razumljivo je, da en glasbenik ali pevec ne more sodelovati na več enakih podprvi vrsti vodje raznih sindikatov ter ročjih. O tem bi morali razmišljati v skupno poiskati način, ki bi podobne nevesnosti in nevarnosti za obstoj pomembnejših skupin odstranili.

Takoj po osvoboditvi je bilo postavljeno načelo: čim manj skupin, a te čim večje. Kmalu nato pa so se pojavile manjše skupine, ki so med seboj tekmovala za čim hitrejši razvoj. Ne more se zanikati pomen takšnega tekmovalstva. Toda v Celju se je to sprevrglo v uničevanje drug drugega. Če pogledamo drugam, kjer so se držali prvega načela, vidimo, da je uspeh popolnoma drugačen kot pri nas. Mi danes nismo zmogni pravega tekmovalstva, dočim tam, kjer so se zavedali, da je v slogi moč in uspeh, se lahko postavijo na oder in tekmujejo. Vzeti smo zadevo čisto lokalno, nismo pa pogledali malo dalje.

Poleg tega se pojavljala pri nas posebna kasta, ki naj bi se imenovala »boljši pevci« ali »boljši igralci«. Priznati se mora, da so posamezne izjeme. Mnogim pa se le zdi, da so nekaj nadpovprečnega in si predstavljajo, da v večji formaciji ne pridejo do izraza. Hoteli bi le solistične nastope ali vodilne vloge. Priznajmo si: če bi Celje imelo v resnici toliko sposobnih ljudi za glasbo in petje, bi pač lahko imelo prvovrstno umetniško skupino — kar pa seveda ni tako.

Se nekaj o sestavljanju sporedov in njih izvajanju. Središče glasbenega delovanja za Celje je »Glasbena šola«. Z njo bi bile povezane vse glasbene ali

Spored je bil smiselno sestavljen: uvodoma sta bila zastopana dva velika klasika, v drugem delu pa pretežno Slovani. Po nenehnem aplavzu je koncertant dodal še »Let čmrlja« ruskega komponista Rimski-Korzakova. Violinist Toškov je ves spored obvladal tehnično in muzikalno izvrstno. Spriču njegove mladosti (26 let) mu moramo pripisati še velik sloves, saj je šele v začetku svojega umetniškega razvoja, ki ga bo ponesel ob ugodnih pogojih še izven naših meja v naš ponos. Dasi zelo dobro pripravljen, še ne dosega tiste izrazne moči, ki bi dvignila poslušalca nad vsakdanost. To pa je stvar umetniške dozorevanja, silne volje in dela ter koncertne rutine.

Toškovo je stal ob strani pianist Andrija Preger, dober tehnik in tankočuten spremljevalec.

Kunej.

pevske skupine potom svojih vodij ter tam iskali nasvetov in navodila za svoje delovanje. Do sedaj take povezave v največji meri ni bilo in zato je bilo čisto opaziti, da so bila posamezna izvajanja slaba in nenačrtna. Vprašanje je, zakaj se ne dela po načrtu? Znana je zavist med glasbeniki, ki je morda ena največjih na svetu. Že iz tega vzroka je skoro nemogoče misliti na skupno delovanje, kajti nekateri, ki se čutijo sposobne, si najdejo krog ljudi, ki tvorijo pevsko ali glasbeno skupino. To je pojav cepitvenja, ki nam ne bo prinesel uspeha.

Celje je za vzdrževanje ljudi, ki se bavijo izključno z glasbo, premajhen kraj. Zaradi tega je nujno, da se v glasbi udeležujejo ljudje, ki so razvrščeni po raznih službah. Njim je treba dati prilike in časa za vezbanje, a istočasno jim dati dokaze razumevanja za njihovo delo in trud.

Edino v slogi in skupnosti je moč. Tega bi se morali zavedati vsi, ki jim je glasbena umetnost pri srcu in ki žele, da bi se v Celju na glasbenem polju ustvarilo nekaj solidnega.

Za dosedanje celjske nastave je bilo naših merodajnih faktorji še v večji meri, katerim nikakor ne sme biti vseeno, kako in kaj se poje in igra, ter kako se podaja ljudstvu kultura in prosveta.

Tržan Tone.

Obnova Glasbene šole v Celju

Te dni so se začela v Glasbeni šoli dela za obnovo in preureditev prostora. Kot je znano, je bil v zgradbi sedanje Glasbene šole dolga leta muzej. Glasbena šola je bila stisnjena v nekoliko manjših in srednjevelikih učilnicah, kar je komaj zadostovalo za velik prirastek gojencev, ki so se javljali po osvoboditvi. Letos šteje šola 280 učencev, mnogi pa so morali biti odklonjeni zaradi prenatrpanosti zavoda.

Po zaslugi ljudskih oblasti je dobil muzej primerne prostore v stari celjski grofiji, v Glasbeni šoli pa so izpraznjeni prostori, ki se bodo pripravili za nove učilnice. Tako obnovljena šola bo mogla vpisati večje število učencev, pa tudi za teoretične predmete, za katere doslej ni bilo prostora, bo mesta dovolj.

Obnovljena dela so prevzela Mestna podjetja, dela pa bo dokončano predvidoma do 15. januarja 1947.

Ob osmi uprizoritvi Fodorjeve »Mature« v celjskem gledališču

Prejšnji teden se je naše domače gledališče zateklo k lanskemu repertoarju in trikrat ponovilo »Mature«. »Dešeti brat« v režiji Jožeta Tomažiča je že pripravljeno, zaradi tehničnih zaprek pa se mora predstaviti odlagati.

Napak bi morda bilo, ocenjevati sedaj, ko je delo že v arhivu celjske Tala, gledališko vrednost uprizoritve, režijo in igranje na drobno in natanko, ne bo pa odveč kratka opazka, na robu kronike celjskega kulturno-prosvetnega dela. Vprašati se moramo, kaj nam je Fodor dal, kaj nam je mogel dati s to komedijo. Ali je vzgajal našo malomeščansko publiko v etičnem gledanju na umetnost, ali je našel soglasje z današnjo družbeno problematiko, ali je opozarjal na čas in njegova najvažnejša vprašanja.

Ne bojte se, to ni kateder in grozeče dvignjeni proforsorski kazalec! Tudi ni šolski duh po plesnobi, ki se ga je s takim gnusom spominjal Ivan Cankar in z njim velika večina velikih ljudi, Če odgovarjamo na ta vprašanja, delamo to le zato, ker vemo, da bo v ljudeh še dolgo živel sentimentalni, zgolj uživateljski odnos do vsake, še bolj pa do gledališke umetnosti, če ne bomo opustili vsega, »kar se ne strinja z nalogo časa, kar ne sodeluje pri rojstvu pričakovane nove resnice«, kakor je nekoč zapisal Josip Vidmar. Od te nove resnice pa je Fodor skoro tako daleč, kakor lord Rothermere, londonski stric madžarskih grofov.

Naloga časa in takle komad! Kako »prozičen« odnos do umetnosti, kakšno

zeloistvo, bi morebiti očital ta ali oni temu pisanju.

Pa pogledajmo vendar, kaj nam kaže »Mature!« Odprla so se vrata v konferenčno sobo na stečaj in pred nami se na vajehtih pisateljevega koncepta gibljejo najbednejše človeške kreature. Na prvi pogled je na eni strani sama svetloba, ki naj bi pomenila novo, boljše šolo, ki naj bi delala »revolucijo« v šoli: ravnatelj, prirodopisec, doktorica, stari Cebula in še telovadna učiteljica. Na drugi strani pa je sama senca: Mozoljčeva, Buča na kvadrat, Šiška in Strk. Če pa natančneje pogledamo, so tudi svetli eksemplariji prave pokveke: elegantni, samovšečni ravnatelj je navadna starina, ki se pri 45 letih tako »operetno« blamira pred 19 letno maturantko in ne samo pred njo; prirodopisec razen mladosti nima prav ničesar, kvečjemu nastavek k čuštstvu, saj že zdaj posedava sam med nagačenimi preparati kakor kak »samočni sprehajalec« iz 18. stoletja; doktorica, stara samica, ki se suši ob strani 45 letnika, v katerem nebrzdano rolni življenju, in kljub plemenitosti ne more zatreči ljubosumnosti; Cebula, kreten, bebec, ki vse odpušča, ker vse razume (tak bi mogel biti protoplazma, ki nič ne razume, zato nima kaj odpuščati); telovadna učiteljica, sama vase in v svojo stroko preveč zatreskana sufražetka. Kaj pa je reči o »sencah«? Mozoljčeva spada v patologijo, v bivše Novo Celje (kompleksi, manija). Ma'matik je monoman in spada v četrto dimenzijo, Šiška in Strk sta c. kr. kaprola, ki bi se jima že davno

morala vzeti diploma. Konec koncev pa spadajo vsi v sanatorij, kakaj poleg vseh duševnih peg in bolezní, so vsi v nogah trdi od putike in podagre. V to-plice z njimi! (pa ne na državne stroške), ne pa na oder! To je torej izsek iz družbe — buržojske ličkejke izpuščamo — ki nam ga Fodor slika. Mimo psihološke in umetniške problematike dela bi rad povdaril sledeče: vse to ni postavljeno v čas in prostor, ni povezano z življenjem, ki to šolsko fregato nosi na svojih močeh valovih, ni besede o družbi, ki je omogočala, da so rastle, učili in odhajali v pokoj taki profesorji, nobene slutnje ni o vzročnem funkcionalnem razmerju med šolo in družbenim dogajanjem. Uboge maturantke, ubogi profesorji! Kakor opice v sentimentalnem friziranem živalskem vrtu, se mi zdite! Vse je skrbno pometeno, dieto imate, red, celo ljubite se lahko, a pragozd, vaš pragozd? Pragozd življenja z njegovo grenko, z njegovo sladko resnico, z njegovim spoznanjem in izkuštvom, ta pragozd vrši daleč, tako daleč od tega, kar nam daje Fodor. Ali ne bi bil naš »Campa« boljši?

In s tem se je moral ukvarjati Tomažič, ki ga poznamo kot spretnega režiserja in dobrega igralca. Podlegel je skušnjavi, se dal zapeljati v podčrtavanje burkastih elementov, v pretiravanje, namesto, da bi iskal mero, kakor bi jo človek pričakoval po njegovih spremnih besedah v našem gledališkem bulletinu. Vprašanje je, če ni s tem postavil dela nekam med vaudeville in osladno tragikomedijo. Ta diskord je močno vplival na igralce, da so tem lažje podlegli miselnosti gledalcev in psihološki plitkosti dela samega. to

Celjsko lutkovno gledališče

V nedeljo 8. decembra popoldne so celjski lutkarji vprižorili staro lutkovno igro »Gašperček v peklue«. Jeseni sta nam Janko in Metka vzbujala najlepše upanje, da bo celjska mladež imela priliko stalno obiskovati lutkovni teater, to prastaro in po vsem svetu znano teatersko obliko. Mnogo govorimo o izrednem družbenem pomenu gledališča za odrasčajočo mladino in za odrasle, prav radi pa pozabljamo, da imamo za naše maličke, prepuščene igračam, slikanicam in pravljicam, tudi poseben, čisto njihov teater, teater-igračko, ki govori in kaže otroku z isto neposredno, sugestivno silo, kakor nam pravo gledališče. V Celju se je osnovalo lutkovno gledališče v vrstah LMS z Dolgega polja, ob moralni podpori našega starega priznanega lutkarja tov. Ščuka. Vendar so mladinci lutkarji brez pravega strokovnega vodstva tako v pogledu tehnike, kakor igranja. Kljub temu so zdaj pripravili — res dolgo je odlašal Gašperček — drugo igro v tej sezoni. Napake so bile približno iste kakor pri Janku in Metki, vendar smo opazili, da so izkušnje prve vprižoritve s pridom porabili. Izboljšal se je predvsem tem-

po, čeprav so še vedno motili neutemeljeni premori v dialogih, prav majhen napredek si utegnili opaziti pri govorni tehniki, ki je pri lutkovnem gledališču izredno važna stvar. Jasna, brezhibna artikulacija, ritem, dikcija, vse mora stremeti za monumentalno popolnostjo. Pred vami, dragi mladi lutkarji, sede pravi umetniki v posnemanju, otroci od treh do sedmih let. Kako velikega pomena je setev v to hvaležno njivo! Lutkovne igre bi tudi ne smele biti brez pevskih in glasbenih vložkov. Izrednega vzgojnega pomena bi bila stalna glasbena spremljava. Prihodnjo nedeljo 5. decembra Gašperček ponove. Dvorana v dijaškem domu v Vodnikovi ulici je sicer majhna, a prijetna.

Težave so seveda z repertoarjem. Kar je lutkovnih iger so večji del prepone s starim duhom. Treba je stopiti v zvezo z osrednjim lutkovnim gledališčem v Ljubljani, kar doslej celjski lutkarji še niso storili. Naši mladinski pisatelji bi opravili lepo delo, če bi nam pripravili lutkovne tekste. Pravilica bo ostala za otroški svet še dolgo steza do spoznanja in do življenja. Kako utegniti služiti prav bajeslovni in pravljicni svet v vzgoji novega človeka nas n. pr. pouči Vinka Möderndorferja uvod v njegovo zadnjo zbirko koroških narodnih bajk in pripovedk, ki je izšla v Celju.

Na kmetiji

NAŠ ZELENJADNI VRT

Gojitev zelenjadi ni važno samo v vojnem času in v času splošnega pomanjkanja, temveč tudi v času blagostanja. Zelenjava nima samo prehranjevalnega značaja v ožjem smislu besede, ampak je vsekakor zelo važna tudi v zdravstvenem pogledu.

Kolike važnosti je zelenjava v vsakem letnem času, ve najbolj meščan, ki je več ali manj navezan na enostransko prehrano. In kljub temu, da so nam te razmere več ali manj znane, vse premalo upoštevamo razne vrste zelenjadi. Nešteto je bilo že strokovnih člankov v raznih revijah, časopisih in strokovnih listih, teoretičnih in praktičnih predavanj in razstav, pa vendar se mora važnost gojitve in uporabe zelenjadi še in še poudarjati. S hitrimi koraki se približuje čas zopetne obdelave naših zelenjadnih vrtničkov. Že sedaj je treba premisliti, kaj in koliko bomo posadili z razno rano zelenjavo. Katere gredice bodo posajene s solato, katere z grahom itd. Ni vseeno, ako na vse to mislimo šele takrat, ko imamo gredice že pripravljene. Kakor je treba narediti načrt za zidavo hiše, prav tako je potrebno napraviti načrt za smotno in gospodarsko čim dobičkanosnejšo ureditev zelenjadnega vrta.

Strokovnjaki računajo, da je za odraslo osebo potrebno približno 80 do 100 kv. metrov zelenjadnega vrta, upoštevajoč, da porabi odrasel človek dnevno približno pol kilograma zelenjave. V tem primeru je potrebno 4 članski družini približno 320 do 400 kv. metrov zelenjadnega vrta. Toliko vrta ima skoro vsaka meščanska hiša poleg dvorišča. Res je sicer, da hoče vsak gospodar imeti na svojem vrtničku tudi par sadnih dreves, gospodinja pa tudi še nekaj cvetice. Tudi to se da lepo spoznamo urediti, četudi je vrtniček še manjši. V tem primeru bo pač treba na račun enega skriti drugo, in sicer ono, za kar se bosta gospodar in gospodinja najlažje odločila. Nedvomno je, da je vrt najlepši, ako je na njem sadno drevje, zelenjava in cvetlice, saj to vse skupaj tvori živo, pestro, prijetno in koristno celoto.

Nekateri trdijo, da se gojitev zelenjadi na domačem vrtu ne izplača, ker je težko dobiti hlevski gnoj, dobro seme in tudi delo je treba računati. Ko pa je zelenjad dorasla za uporabo, jo je tudi na trgu dovolj za malenkostni znesek. Vsem takim bodi povedano, da se gojitev zelenjadi in povrtnine ne izplača samo delomržečem, skratka

ljudem, ki nimajo nikakega smisla za naravo. Tudi še tako majhen košček zemlje se izplača obdelati, saj ima človek dvakratno korist od svojega dela. Kaj je lepšega, kakor hoditi po vrtu in opazovati rast posameznih rastlin, varovati jo pred različnimi boleznimi in škodljivci, po potrebi okopavati in pletiti ter primerno in ob pravem času zalivati. In ko taka rastlina, pa najsi bo solata ali karfiola, fižol ali kumara, špinata ali redkvice, doseže višek svoje rasti, s kakim užikom jo človek odreže ali izpuli in pripravi za hrano. Zavedati se je treba in to ne samo onim, ki imajo manjše ali večje vrtničke, ampak vsem, brez razlike stanu in premoženja, da je človek in narod le toliko vreden, kolikor je zmogel in sposoben sam sebe preskrbovati in preživljati in

biti čim manj odvisen od kakih drugih. Čim bolj je narod samostojen, tem večji ugled uživa pri ostalih narodih.

Po svojem prirodnem položaju in sposobnosti smo v stanju našo zelenjad celo izvažati, predvsem naše svetovno znano in hvaljeno kiselje zelje.

Če pogledamo naše zelenjadarstvo na splošno, vidimo, da zaradi nesmotne in nepravilne organizacije zelo trpi zelenjadni trg. Dočim danes primanjkuje solate, jo je jutri preveč in primanjkuje špinata. Zopet tretji dan primanjkuje korenčka, pa je špinata preveč itd. Če hočemo naše zelenjadarstvo spraviti v sklad s potrebami in željami konsumenta, je neobhodno potrebna močna, enotna strokovna organizacija, katera bo delala po vnaprej določenem načrtu. Ta organizacija bo morala gledati na to, da se bo pridelovalo zelenjadno semenje doma, da bo zelenjad čim okusnejša, sočnejša in hitro rastoča, skratka, da bo imela čim več vitaminov in ostalih za prehrano potrebnih snovi.

BOLEZNI IN NAPAKE PRI SADJEVCU

Še večkrat kot pri vinu naletimo pri sadjevcu na različne bolezni in napake — posledice nesnage, nepravilnega pridelovanja in zaniknega kletarjenja. Kajti, spriču sestave, zlasti pa majhne količine alkohola, ki jo premore sadjevec, je še bolj dovzeten za obolenje kakor vino. Cikanje, kisanje, vlečljivost, kan, počrnelost, porjavenje, zaduhlost, plesnivost in okus po drozljah se pojavljajo neredkokrat pri sadjevcu. Toda saj to tudi ni čudno! Kdaj pa vidimo, da kdo na primer sadje pere, preden napravi iz njega pijačo? Tudi odbiranje gnilega sadja

opuščajo premnogi. Posoda, ki se vanjo sadjevec vlija, je dostikrat vse prej ko primerno uporabna za pijačo. Marsikdo meni, da je za sadjevec že vsaka črepinja dovolj dobra.

Bolezni sadjevca povzročajo najraznovrstnejše glivice in bakterije, a napake so posledica njegovega nepravilnega pridelovanja, nerazumnega shranjevanja in površnega poznejšega oskrbovanja. Toda i tu so včasih neposreden vzrok razne glivice (na primer pri plesnivosti in zaduhlosti), ker so pokvarile prazno posodo.

MLEČNOKISLO SKISANJE ALI CIKANJE

Bakterije, ki povzročajo n. pr. skisanje zelja, repe, mleka ter so zaradi tega koristne, lahko sadjevec škodujejo, če zajdejo vanj ter razširijo v njem svoje življenjsko delovanje. Sadjevec, čigar jabolčno kislino, sladkor i. dr. izpreminjajo v mlečno kislino, dobi zaradi tega oster, neprijeten, žgoč okus in cika, kakor pravimo. Pretopla shramba, nepopolno kipeње, predolgo odlaganje pretakanja, neredno zapolnjevanje posode in sploh nesnažno pripravljanje sadjevca pospešujejo to mlečnokislno in maslenokislno cikanje. S tem pa je že tudi rečeno, kako se nevspečnosti obvarujemo. Predvsem nam je paziti, da sadjevec ne moteno povre, ko pospešimo s potrebno toplino, ki je najprimernejša pri 16° C. Nadalje ne smemo zamuditi pravega časa za prvo pretakanje, t. j. takoj po glavnem kipeњу, ko se most umiri in po večjem očisti. Sad-

jevec pretočimo v nekoliko zažveplan sod (pol azbestnega žveplene traka na hektoliter). Važno je tudi redno, vsaj štirinajstredno zapolnjevanje. Kakor hitro opazimo pri sadjevcu cik, ga moramo pretočiti v močno zažveplan sod (dva azbestna žveplena traka na hektoliter).

Če prično cikati manjše količine raznih jagodnih vin, pripravljene poleti, na primer iz grozdja ali sploh kakih jagod, jih moremo pasterizirati tako, da jih stočimo v buteljke do vratu ter zadelamo s snažnimi, dobrih zamaški, katere močno prevežemo z vrvice ali pa obvijemo z žico. Tako opremljene buteljke postavimo v lonec, med in pod nje pa damo nekoliko lesene volne ali pa cunje. Zatem nalijemo lonec z vodo in ga pristavimo k ognju, kjer segreva-

mo vsebino do 65° C. Če potisne vročina pri segrevanju zamaške nekoliko ven, jih potisnemo nazaj v steklenico ter zalijemo vrhove zamaškov s parafinom ali pa pečatnim voskom, a steklenice hranimo v hladnem prostoru.

Ocetnokislno skisanje ali cikanje

To bolezen, ki se pojavlja prav čestokrat pri sadjevcu, povzročajo ocetne glivice cepeljke ali bakterije. Njim sta hrana sladkor in alkohol, ki ju pretvarjajo v ocetno in ogljikovo kislino. Toda za svoj razvoj potrebujejo, razen alkohola, tudi precej toplote in mnogo zračnega kisika. Zato se kisa ravno poleti največ sadjevca, če je v pretopli shrambi in povrh še v nepolni ali nezadostno zadelani posodi. Dostikrat je pričetek kisanja kar v tropu, posebno če leži namletno sadje že nekaj časa ob toplem vremenu na zraku, kajti pri tej priliki imajo ocetne glivice najboljše življenjske pogoje. Zategadelj naj se, kadar je toplo vreme, zmletu sadje čimprej stisne, da se tako prepreči skisanje sadjevca. Skrbeti je treba za nemoteno vretje. Sodi in orodje, potrebni za pripravo in shranjevanje sadjevca, pa naj bodo vseskozi snažni, ker se drugače pijača hitro okuži.

Skisani sadjevec ima neprijeten, praskav okus in se ne da ozdraviti. Skisanje laže preprečimo le s tem, ako sadjevec pravilno in snažno pripravljamo, pravočasno pretakamo in zapolnjujemo ter ga imamo v primerno hladni shrambi.

Kadar opazimo bolezen takoj v početku, lahko njeno napredovanje prekinemo, če pretočimo sadjevec v močno žveplan sod (dva azbestna žveplena traka na hektoliter). Močno skisan sadjevec porabimo raje za ocet (kis).

Sod, v katerem je bil skisan sadjevec, moramo temeljito pomiti, najprej z mrzlo vodo, nato s kromom in sodo, torej z vročim lužom, a naposled zopet z mrzlo vodo. Ko se dodobra odcedi, ga močno zažveplamo. Če smrdi še slej ko prej po kislu, moramo rečeno opravilo čez nekaj dni ponoviti, če ne ni sod več rabljev za zdrav sadjevec.

Vlečljivost

Sadjevec teče včasih gosto kakor olje. Tedaj pravimo, da se »vleče«. Tudi to bolezen povzroča neka vrsta bakterij, ki pretvarja sladkor v sluzavo snov.

Primerno trpki in kisli sadjevec se ne vleče. Kislina in čreslovina (tanin), ki povzroča trpkost, ovirata razvoj bakterij, ki narejajo sadjevec vlečljiv. Zato je treba že takrat, ko sadjevec pripravljamo, mešati slajše, zlahnejše sadne vrste s trpkim sadjem, ki vsebuje več čreslovine in kisline.

Ako se sadjevec vleče, ga moramo čimprej pretočiti, če le mogoče skozi razpršilnik, ki ga pritrdimo na pipo.

Razpršilnik naj bo bakren ali pa pocinjen in ne železen, ker tak povzroči počrnelost pijače. Sadjevec pretakamo v dobro zažveplan sod (en azbestni trak na hektoliter). Pri pretakanju moramo sluzavo tekočino v škafu dobro pretepsti s čisto metlico iz obeljenega šibja. Sluzavost se tako nekako pretrga in sadjevec dobro prezači. Dovoljno prezačene ne ugaja bakterijam, ki povzročajo vlečljivost. Obenem dodamo pri pretakanju na hektoliter sadjevca deset gramov čistega tanina, ki ga raztopimo prej v čistem alkoholu. Če imamo pravo za precejanje (filtriranje), je dobro, če sadjevec čez nekaj časa precedimo, drugače ga pa pretočimo še enkrat v zažveplan sod.

Kan

Pri sadjevcu, ki je na pipi, se redno pojavlja na površju kan, če sod ni poln, torej v sodu neredno zapolnjevanjem sadjevca. Tudi kan povzroča glivice, ki prevlečejo površino sadjevca kot bela koža. Ker jih prehranja alkohol, slabe s svojim življenjem sadno pijačo. Zato je priporočljivo, dajati na pipo le majhne sode, katere je moči brže izprazniti. Kjer to ne gre, vzgemo sem ter tja v praznino sode košček zažveplanega azbesta, s čimer ovremo razvoj glivic, ki stvarjajo kan. Pri sodih, ki niso na pipi, se izogibamo kanu z rednim zapolnjevanjem. Ako pa se vendarle kdaj pojavi, ga pri zapolnjevanju izmijemo s snažno zakriviljeno ščetko.

Neredkokrat se prenašajo kan in druge bolezni iz sode v sod, zlasti kadar se jemlje poskušnje hkrati iz več sodov z isto natego, ki je pa med posameznimi poskušnjami ne izplakujemo s čisto vodo. Tako okužimo kaj lahko z enim bolnim sodom sčasoma vse zdrave. Umen kletar postavi zato v klet, če nima v njem vodovoda, vsak dan vsaj enkrat škaf čiste vode, da čisti sproti kozarce in natega po vsakokratnem odjemu poedinih poskušanj iz posameznih sodov.

LIJUDSKO GLEDALIŠČE V CELJU

V petek 13. decembra 1946 ob 8 zvečer
Bratko Kreft: **CELJSKI GROFJE**.
Gostovanje v Laškem. Trinajstič.

V nedeljo 15. decembra ob 4 popoldne
Bratko Kreft: **CELJSKI GROFJE**.
Dvorana Metropol. Štirinajstič.

Nepreklicno zadnja predstava v Celju.
V sredo 18. decembra 1946:

Fodor: »**MATURA**«. Gostovanje v Soštanju.

V nedeljo 15. decembra bo v Celju zadnja vprizoritev Kreftovih »Celjskih grofov«, na kar opozarjamo tiste prijatelje našega gledališča iz Celja in okolice, ki te doslej vedno razprodane zgodovinske drame še niso videli. Prihodnja premiera bo Jurčičeva ljudska igra »Deseti brat« v režiji J. Tomažiča.

Življenje Maksima Gorkoga

OTROŠKA LETA

(Dalje)

Toda našel je nekaj, kar ga je držalo pokoncu.

To so bile knjige. Gorkoga pot v svet knjig je bila polna ovinkov in težav. Njegov stari oče ga je naučil brati iz starih cerkvenih knjig, nato pa ga je mati učila čitati iz »posvetnih knjig«. Toda to učenje, ki so mu ga vtepali z grožnjami, zmerjanjem in palico, ni bilo nič manj trdo kot njegovo »šolanje« v trgovini s čevlji in v pisarjem uradu.

In v šoli, ki jo je Gorki nekaj časa obiskoval, so ga dečki dražili, da je zbiralec cunj in potepuh, učitelj, zaripel možakar odurnega obraza pa ga je iz neznanega vzroka s posebnim veseljem tepel.

Ko pa je Gorki končno vendarle odkril svet knjig, so te stopile v njegovo življenje kot nekaj velikega, važnega in radostnega.

Med prvimi knjigami, ki jih je nabavil, so bile »Pravljice« Hansa Andersena. Prišel je čitati »Slavčeka«. Zgodba mu je bila že s prvo vrsto všeč:

»Na Kitajskem so vsi prebivalci Kitajci in cesar je tudi Kitajec.«

Toda Andersenove pravljice so bile le srečno naključje. Ni iskal in izbral knjig, temveč čital vse, kar mu je prišlo v roke, vse, kar je dobil od svojih priložitostnih prijateljev zastonj ali kupil pri trgovcih s starimi knjigami.

Knjige, ki jih je Gorki čital v svojih otroških letih, so bile tako raznolike kot ljudje, ki jih je srečaval na svoji poti.

Prva oseba, ki je Gorkemu dajala knjige, je bil kuhar na ladji »Dobri« — bivši podoficir gardnega polka, ki mu je bilo ime Smuri.

Iz zaboja v kabini, okovanega z železnimi obroči, je stari vojak privlekel na dan knjige, ki so imele velike, radovednost vzbujajoče naslove: »Ukazi Omirova«, »Spomini topničarja«, »Pisma lorda Sedengallyja« ... Na vsak način je bil ladijski kuhar Gorkoga prvi učitelj, kajti on mu je vcepil ljubezen do knjig.

Gorki si je preskrbel knjige kjer koli je mogel — od gimnazijcev, dečkov, ki so peli v cerkvi, trgovcev in slikarjev ikon — in hlastno požiral cenene knjige o strahotah in pustolovske zgodbe, ki so jih prevedli v ruščino.

Med vsem tem ničvrednim čtivom je včasih naletel na knjige velikih francoskih pisateljev Balzaca in Flauberta.

Ob nedeljah se je spravil na varno streho skladišča, kjer ga nihče ni mogel motiti in čital Flaubertovo »Un coar simple«, zgodbo o preprostem življenju kuharice.

Preproste besede, spletene v preproste stavke, so ga ganile, ga razburile in zgodba se mu je zdela skoraj čudežna.

Večkrat je presenetil samega sebe, ko je držal kakšno navadno knjigo proti luči, kakor da bi poskušal najti med vrstami razlog za ta čudež, seveda brez uspeha.

Sedaj so pa že druge knjige začele nadomeščati čtivo, ki je bilo pri srcu kuharjem, trgovcem in dečkom, ki so peli v cerkvi, knjige, ki jih je vzljubil z globoko in nežno ljubeznijo: Puškin in Gogol, Turgenjev in Ljermontov.

Zelo zgodaj se mu je razvil tenkočuten in občutljiv čut za izvirno literaturo.

V nekem šaljivem listu, ki je izhajal

v Petrogradu, je Gorki naletel na kratko zgodbo, ki mu je bila prav posebno všeč. Občutil je nagnjenje, da bi poizkusil in pisal prav tako dobro.

Pod zgodbo je stalo tuje pisateljevo ime: Antoša Čehonte.

Gorki je vprašal gimnazijca, s katerim sta si bila tovariša, kdo je ta Čehonte, fant pa je važno pripomnil, da bi bilo zanj veliko bolje, da bi čital resne knjige in ne zapravljal časa s šaljivimi listi.

To je bila prva zgodba tedaj še neznanega Čehova, ki jo je Gorki bral. Čehov mu je kasneje postal najljubši pisatelj in dober prijatelj.

Gorkemu se je življenje zdelo kot celica v zaporu, in knjige — ptiči, katerih petje prihaja na ušesa jetnikom za rešetkami.

V nekem periodičnem listu je naletel na sliko slavnega znanstvenika Faradaya. Pri čitanju spremljajočega članka je ugotovil, da je ta prišel v življenju kot navaden delavec.

Gorki se je začudil. Stvar se mu je zdela neverjetna. Odločil se je, da bo ugotovil, če so še kateri drugi znani ljudje začeli v življenju kot delavci.

V periodičnih listih Gorki v tej zadevi ni našel novih podatkov, toda nekdo mu je omenil, da je bil Stephenson — izumitelj parnega stroja — tudi delavec.

Gorki ni stremel k slavi. Cilj njegovih sanj je bilo življenje, vredno človeka. Nekaj časa je mislil, da bo našel sijaj resničnega življenja na odru.

Slučaj ga je prvi pripeljal v gledališče. Bilo je to na nekem sejmu. Na odru v stavbi iz rdeče opeke so dajali ščedrino »Družino Golovljevihi«. Znani igralec Andrejev-Burlak je igral vlogo Juda Golovljova. Gorki je bil jokal, tako ga je prevzelo sovraštvo. Zdelo se mu je, da bo planil na oder in do smrti zadavil

Judo. Šele tedaj je zapazil, kako močen vpliv ima gledališče.

Po predstavi je Gorki vso noč hodil po travnikih za sejmiščem. Lotil se ga je neki pijanec in ga udaril po glavi. On pa ga je komaj zapazil, tako ga je prevzelo to, kar je videl.

Začutil je v sebi željo, da bi šel h gledališču. Njegova želja se mu je kmalu izpolnila. Našel si je posel v nekem gledališču, sicer ne kot igralec, temveč kot statist.

Prva predstava, pri kateri je Gorki sodeloval, je bila neka drama, v kateri so peli in plesali in ki je imela naslov: »Kristof Kolumb« ali »Odkritje Amerike«. Gorki je imel vlogo Indijanca. Vsa njegova vloga je bila v tem, da je suval špance v trebuh z leseno sulico, ko pa je bil sam »prebuden« z mečem, je popolnoma pozabil, da bi se moral opoteči in pasti.

Gorki ni postal igralec. Naj gledališče včasih še tako pritegne pozornost gledalcev, je pa življenje za odrom podeželskega gledališča bilo pusto in surovo. Junak, ki je komaj trenutek poprej klečal pred nogami svoje drage, se je zadril nad njo: »Zakaj, hudiča, moraš imeti zatknjene bučice čez in čez po sebi?«

In dobronamerni oče, ki je na odru točil solze nad nesrečno usodo svoje hčerke, jo je za odrom nagnal:

»Ti koza, zopet si pozabila tvoje vrste!«

Pri skušnjah je režiser ravnal s statisti kot s sužnji na galerah, Gorkoga je nazival bedaka in brezvestnega tepca. Mračni prostor za gledalce se je zdel kot ogromen globok obok. In znova so se njegove sanje razblinile. Gorki je zapustil gledališče.

Odločil se je, da bo študiral. Gimnazijec, ki mu je povedal ono o

Stephensonu, mu je svetoval, naj gre v Kazan, kjer je univerza.

In tako je Gorki zapustil svoj rojstni kraj in odšel v Kazan. Ni mu bilo žal, ko je zapuščal Niziji Novgorod in njegova umazana podstrešna stanovanja, kleti in ljudi.

Takrat je bil Gorki star petnajst let.

II. POGLAVJE

V KAZANU

1. »Prepirljivec«

»Če bi mi kdo predlagal: »Pojdi in uči se, toda pod pogojem, da te bodo vsako nedeljo na Nikolajskem trgu javno šibali«, bi bil jaz najbrže pristal na to.

Tako je Gorki pisal v svojih spominih. Toda iz njegove želje po učenju ni bilo nič.

Ko je Gorki prispel v Kazan, je spoznal, da on, pošvedran potepuh iz Nizjega Novgoroda, ki ni imel strehe nad svojo glavo, nikoli ne bo mogel vstopiti na univerzo.

Pač pa je bilo nekaj drugega pred njim — kleti v predmestju, pomoli na obali reke, ilegalni politični krožki, bratenje z »bosjaki« (potepuhi), policaji, študenti in revolucionarji. To je bila univerza, na katero se je Gorki vpisal, in šolanje, ki mu ga je dala ta univerza, je bilo tako, da ga nikoli ni bilo moči pozabiti ...

Gorki si je našel stanovanje v kleti porušene hiše v zapuščenem predelu goličave in posel na rečnih pomolih v Ustji. Plačevali so mu po dvajset kopejk na dan. Njegovi novi tovariši so bili raznolika družina, običajni ljudje s pomolov — obalni delavci, čeparji, berači in drugi prebivalci »Kristalne palače«.

A. Iljin

Priroda IN LJUDJE

Nadaljevanje

V mnogih deilh svoje dežele so spremenili Američani neplodna tla v cvetoče vinograde in bombažev nasade. Kjer se je nekoč razširila trta, iz zajetih jezer je stekla po betonskih strugah čista voda v vinograde.

Tako so se naučili sodobno zahodni ljudje graditi. A prav tako dobro in hitro znajo tudi rušiti.

Prav v Združenih državah so mnogi kulturni gospodarji vzornih kmetij podobno kakor azijski poljedelci uničili svoja s preobilnim namakanjem.

Da bi se jim hitreje izplačali njihovi spolnopolni stroji, da bi odplačali zemljo in vodo, so morali zahtevati od polj več, kakor so lahko dala. In spet so se malo prej oživljena zemljišča spremenila v puščavo.

A ko je nastopila kriza, so začele puščave nastajati in rasti celo tam, kjer jih nikoli ni bilo.

Zmagoviti pohod proti puščavi se je ustavil in začel se je umik — tako v Združenih državah kakor v Indiji in v afriških kolonijah.

Malo prej zamišljeni velikanski projekti za osvajanje afriških puščin so ostali na papirju.

V južni Afriki je na primer predložil Schwarz, naj bi zajeli tok reke Kipepe in Čobe ter usmerili njuno vodo v puščavo Kalahari.

Potem bi bilo podnebje v južni Afriki bolj vlažno. Puščina Kalahari bi se spremenila v rodovitno deželo. Toda projekt profesorja Svharza leži kakor še mnogo drugih načrtov v predalu. Koliko denarja bi bilo treba zanj in kdaj se bi ta denar dajal dobiček!

Druga stvar pa je zgraditi čez puščavo cesto, ki vodi k boljšim, še nedotaknjenim zemljiščem v kolonijah. To je za podjetnike dobičkanosneje.

In tako nastane nekeje v Sahari ali ob mejah Abesinije cesta — gola cesta sredi gole puščave.

Po cesti topotajo vojaki s škornji. Prd osvajači pa bežijo ujeni prebivalci dalje v puščavo.

Tako je bilo pred revolucijo tudi pri nas.

Čez puščavo Kara-Kum so zgradili železnico še pod Aleksandrom II. A čemu so jo zgradili? Ne zato, da bi preobrazili puščavo, marveč zato, da bi po njej prevažali vojake, proviant in orožje, da bi pokorili narode, ki živijo v puščavi. Puščina sama po sebi osvajačel ni bila potrebna; zanje je bila le neprijetna ovira na poti k oazam, na poti k bombažu, k cvetočim vrtovom, k bregovom velikih rek Srednje Azije. In narodi, ki so živeli v puščavi, so bili tudi ovira, ki jo je bilo treba odstraniti, pregrada, ki jo je bilo treba podržeti.

TISOČLETJA IN PETLETKE

Tisočletja so se v Srednji Aziji borili ljudje s puščavo. Zdaj nadaljujejo boj drugače, po novem. Ne računajo več na tisočletja, marveč na petletke. Načrt in znanost vodita ljudi tam kjer so prej delali na slepo, kjer so rušili, kar so prejšnji dan zgradili.

V Sovjetski zvezi se ne bojimo dela za preobrazbo puščave. To delo se bo izplačalo tedaj, ko bo puščina prene-

nehala biti puščina. Narodom puščine ni samo sovražniki, marveč tovariši in zavzniki.

Vsaka cesta, ki jo zgradimo, je žila, po kateri se bo prelivalo v telo puščine oživljajoče delo. Po teh cestah ne pojdejo osvajači, marveč delavci. Ne bodo vozili topov, temveč stroje.

In ta cesta ne bo gola cesta sredi gole puščine. Obdala jo bodo polja in vrtovi, mesta, rudniki in tovarne.

Sovjetska zveza je šele v drugi petletki. Ali doslej v boju s puščavo že kaj doseglja?

Da, marsikaj smo ji že iztrgali. Ne tako mnogo, pa tudi ne malo. V prvi petletki smo spremenili v rodna tla z namakanjem in posejali z bombaževcem šest in pol tisoč kvadratnih kilometrov.

V Gladni stepi, kjer so carski generalni gubernatorji tako uspešno gospodarili, je zrastle največje bombažev gospodarstvo na svetu — Pahta-Aral. V mnogih krajih Srednje Azije so izkopane nove rečne struge z ravnimi bregovi in z gladkim dnom iz umetnega kamna — betona. Takšnih kanalov ni treba popravljati dvakrat na leto, kakor so morali popravljati stare »arikes«.

Se pred kratkim je bila okoli delavskih naselbin pri izviri nafte od reki Embi gola puščina. Sedaj zelenijo tam parki in v gostem listju topolov žvrjolijo ptice.

Toda iztrgati moramo puščini še desetisoče, ne samo tisoče kvadratnih kilometrov! V prvi vrsti pa moramo prikriti vode tovarnam, obrtnim delavnicam in delavskim naselbinam — našim prednjim stražam v puščini.

KAKO VODO DELAJO IN DOVAŽAJO NA PARNIKIH

Pred našimi očmi so se pokazali vrtni stolpi nad izviri nafte pri Neftedžu, solni odkopi v Karabugaskem zalivu, tovarna žvepla prav v središču Kara-Kum.

Težko živijo in delajo ljudje v teh krajih. Kače, hrošči in kuščarji se skrivajo poleti pred hudimi vročinami in prihrlejo le ponoči iz svojih skrivališč. Človek pa se ne more kakor kuščar ves dan skrivati pred vročino — saj mora delati.

Težko diha, grlo se mu suši od vročine. Edina rešitev je voda. Vode je malo, treba je varčevati v vsakim vedrom.

V Srednji Aziji imamo mesto Krasnovodsk. Leži na obali Kaspijskega morja. Prav do obzorja je voda, a ljudje marsikaterikrat nimajo kaj piti. Tista voda ni takšna, kakršno potrebujemo, slana je in grenka. Iz te slane vode delajo v posebni tovarni v mestu sladko vodo. A včasih se zgodi, da tovarna vode ustavi obrat. Tedaj je vse mesto odvisno od

»prekmorske« vode, ki jo dovažajo na parnikih. Nemirno pričakujejo prebivalci parnik. Če se bo zakasnili, ostane mesto brez vode. V Krasnovodsku se pogosto zgodi, da pripravljajo juho in kašo s slatino ter da kupujejo vodo po čašah na trgu.

Toda voda ni le pijača, voda je tudi jed.

V vsaki kumari, v vsaki zeljnatih glavi je do pet in devetdeset odstotkov vode. Če hočemo, da bi zrastle kumare, zelje, krompir, potrebujemo vodo za zalivanje vrto in sicer zelo mnogo vode: ne v čašah, marveč v sodih. Vode pa ni. Vrto pač ni mogoče zalivati s slatino!

Preostane samo, da povrtnino pripelejo od drugod. Pa tudi to ni vselej mogoče: povrtnina se v vročini rada pokvari in ne prenese dolgih prevozov. Ljudje morajo torej prebiti brez zelenjave. A zelenjava ni razkošje. Če človek ne je povrtnine, oboli za skorbutom.

In stroji? Ali strojem ni treba vode? Vodo potrebujejo lokomotive, parni kotli v tovarnah in kemičnih aparati. Odkod pa naj vzamemo toliko vode, kolikor je potrebujemo?

ARKTIKA POLEG SAHARE

Na jugu srednjeazijske puščine se dvigajo visoke gore. Njihovi beli vrhovi segajo v druge kraje, v drugo podnebje, v podnebje polarnih dežel. Spodaj v puščini je vročina, vse poletje ni niti kaplje dežja. A tik poleg v gorah je večni sneg, so ledeniki in snežni meteži.

Artika poleg Sahare! Tu so velikanske zaloge vode neizkoriščene. Treba jih je izkoristiti, utreti gorski vodi pot v puščino.

A saj si je že sama utrla poti. Sto in sto potokov si dolbe struge v predgorjih, se prebija v dolino. Nekateri usahnejo, ko pridejo iz soteske: voda ponikne v zemljo in v maju ni niti kaplje več v posušenih strugah. Drugim, krepkejšim potokom pa se le posreči spraviti svojo vodo do velikih puščinskih rek.

Dve veliki reki tečeta po puščini. Obe izvirata v gorah: Amu-Darja in Sir-Darja. Že od davnih časov prebivajo po njihovi nabrežjih ljudje. Tisočletja že obdelujejo tu poljedelci polja. Tu je voda — tisto, kar puščini tako manjka.

Ali pa so ljudje iztrgali puščini mnogo zemlje? Ne. V dolgih tisočletjih se jim je posrečilo osvojiti samo ozke proge zemlje. Zelo dragocena tla, na katerih bi lahko pridelovali najboljše vrste bombaža in kjer bi lahko zorela trta v vinogradih, še niso vsa namakana in leže neobdelana.

In obe reki, stisnjeni z obeh strani od puščine, nosita svojo vodo brez koristi v Aralsko morje.

Le desetino vode iz Amu-Darja zadržijo ljudje in jo napeljujejo na polja.

NALOGA O VODI IN O VODOVODU

Imamo načrt, po katerem naj bi se napeljala voda iz Amu-Darja čez puščino

Vse naročnike, ki imajo priložene položnice v tej številki, prosimo, da poravnajo zaostalo naročnino do konca leta, sicer moramo poslati vsakomur opomin! Naročnino lahko plačate tudi v upravi našega lista

Kara-Kum prav do Krasnovodska. Tako bi priskrbeli vodo Kara-Bugazu, izviro nafte, železnici in krasnovodskemu pristanišču. Toda od Amu-Darja do Krasnovodske je več kot tisoč kilometrov.

Kako bi prislili vodo, da preteče tako velikansko pot?

Ali naj zgradimo vodovod?

To je lahko reči, a težko napraviti. Tudi za gradnjo vodovoda je potrebna voda. Potrebujemo jo tako ljudje kakor tudi stroji.

Odkod bi jo vzeli — ali iz vodnjakov? Toda vodnjakov je v puščini tako malo, da jih lahko na prste prešteješ; od enega do drugega je treba potovati mnogo ur.

Ali naj dovažamo vodo v csiternah? Za to bi potrebovali železnico, ki je pa ni.

Prišli smo torej v krog, iz katerega ni videti izhoda.

Zato, da bi zgradili vodovod, potrebujemo vodovod.

Toda izhod je. Lahko napravimo tako, da bo tekla voda sama v puščino brez vodovoda.

REKA IN NIHALO

Bili so časi, ko se Amu-Darja ni izlivala v Aralsko morje, marveč v Kaspijsko morje.

Zgodovinarji, ki so proučevali stare rokopise v arabskem, kitajskem, perzijskem in grškem jeziku, so dognali, da je Amu-Darja v zadnjih dveh tisočletjih in pol šestkrat spremenila morje: zdaj

Mladina z Dobrne je šla na Borovniško progo

Kakor se je v poletnem in jesenskem času zbirala mladina na udarniško delo na progo Brčko-Banoviči, katero je zgradila sama mladina in to samo z udarniškim delom in tako doprinesla mnogo pri obnovi naše domovine Jugoslavije, tako so se tudi pred kratkim ponovno zbirale te mladinske brigade, katere so imele namen, da še pred novim letom popravijo in dograje progo pri Borovnici. Iz vseh krajev je z navdušenjem hitela mladina, da tako še letos mnogo doprinese za obnovu.

Tudi na Dobrni ni marala mladina zaostajati na tem polju. Na prvem mladinskem sestanku, ko se je omenilo to

se je izlivala v Kaspijsko, zdaj v Aralsko morje. Poslednjič je zapustila Kaspijsko in se obrnila k Aralskemu morju l. 1575.

Za ljudi, ki so prebivali v teh krajih, v horezmskem kanatu, je pomenil ta dogodek pravo pogibel. Prestolnica tega kanata, Gurgandž, je bila naenkrat brez vode.

Mnogo let je stala prestolnica ob reki, zdaj pa jo je reka nenadoma zapustila. To je prav tako, kakor da bi Don zapustil Rostov na Donu ali Mena — Frankfurt ob Meni.

Prebivalci horezmskega kanata so morali preseliti svojo prestolnico drugam — v Hivo.

Še danes lahko vidimo razvaline sveetiš, hiš in grobov Gurgandža, mesta, ki ga je reka zapustila. Sredi peščene puščine se dviga k nebu velikanski dimnik iz kamna. A to ni dimnik, marveč minaret starega mesta Gurgandža.

Ohranili se niso le sledovi reke, ob kateri je ležalo. Sto in sto kilometrov lahko slediš sredi puščine stari strugi Amu-Darje. Najprej se je stekala v neko jezero, potem pa iz jezera dalje v Kaspijsko morje.

Tam, kjer je bilo jezero, je danes velika prazna dolinska kotlina. Na njenem dnu je le še tu in tam voda.

Tako je reka skozi tisočletja nihala kakor velikansko nihalo, ki napravi en zamah v štiri sto ali pet sto letih.

Kje je vzmet tega gigantskega mehanizma? Zakaj spreminja Amu-Darja svojo strugo? (Dalje prihodnjič)

udarniško delo, se je brez nadaljnega javilo 21 mladincev in mladink, kateri so krenili že dne 30. novembra 1946 iz Dobrne.

Kako lep je bil pogled na to mladino, ki je odhajala s pesmijo na delo ter se ne meneč, da bo to delo težavno in da je zima tukaj ter je treba računati z mrazom in slabim vremenom. Kako lep prizor je bil, ko se je poslavljala ta mladina od ostale mladine, katere to pot ni mogla iti zraven.

Bilo bi želeli, da bi se tudi iz drugih krajev javila mladina na tako delo tako mnogoštevilno.

Dobrna, najboljši delovni kolektiv izmed zdravilišč LRS

29. novembra 1946 je bila v zdravilišču Rogaška Slatina dvojna proslava. Obhajal se je državni praznik 29. nov. in pa končna proslava tekmovanja zdravilišč Slovenije in Hrvaške. Ob 8. uri se je pričela konferenca tekmovalnih komisij slovenskih zdravilišč, ker se je Hrvači niso udeležili. Konferenco je vodil tajnik Zveznega tajništva iz Ljubljane tov. Mekše. Po obravnavi poročil in referatov tekmovalnih komisij se je dognalo, da je najboljši kolektiv sindikalna podružnica zdravilišča Dobrna. Ta podružnica si je zadala v glavnem tekmovanju dve nalogi: aktivizacija in politična vzgoja svojih članov ter preobnova in gospodarski dvig zdravilišča. Obe nalogi je kolektiv v svojem tek-

movanju dobro izvršil. Po konferenci se je vršila proslava, na kateri je igrala godba, nato so sledili govori o pomenu državnega praznika, recitacije in deklaracije, končno je govoril Zvezni tajnik tov. Mekše o tekmovanju zdravilišč in izročil prehodno zastavo najboljšemu kolektivu, sindikalni podružnici Dobrna. Predsednik tekmovalne komisije tov. dr. Debeljak Alfonz je sprejel zastavo in izjavil v imenu kolektiva, da bo sedaj še povečal napor v tekmovanju, tako da bo ta prehodna zastava postala stalna v delovnem kolektivu zdravilišča Dobrna. Nato je godba zaigrala partizanske koračnice in s tem je bila slavnostna proslava končana.

ki jih je še težje točno označiti. Tako ime je namreč iz neznanega razloga dobila razpadla stara stavba, najbrž zato, ker v oknih ni bilo niti ene cele šipe.

»Kristalna palača« je bila shajališče kazenskih potepuhov. Tu se je bivši študent, ki so ga izgnali z univerze, vsak dan sestajal s stariim zbiralcem cunj, ki je odslužil deset let ječe, z beračem, ki je bil v svoji zgodnji karieri živinozdravnik, in vagabundom, ki je bil nekoč služabnik pri guvernerju pokrajine. Njihova preteklost je bila silno različna, toda njihova sedanja usoda je bila ista — lačen obstanek, ki ga je težko prenašati.

Gorkemu so bili tuji in čisto jih ni razumel. Toda kljub vsemu temu je da jih prodajo in z izkupičkom kupijo kot ljudi, ki so živeli v svojih udobnih malih hišah, z njihovimi z železom okovanimi skrinjami in malimi dvojnimi okni, okrašenimi z barvastim papirjem. »Bosjaki« so pili, se tepili in kradli, toda nihče med njimi ni bil podel ali skop, nihče ni jadoval nad svojo usodo in vsi so se zaničljivo norčevali iz ljudi, ki so »boljši« kakor oni.

Eden med njimi je nekoč ukradel par prvovrstnih lovskih škornjev. Odločili so, da jih prodajo in z izkupičkom kupijo za vse pijačo. Neki drugi »bosjak«, bolan mož, ki ga je nekaj dni prej pretepla policija, je predlagal, naj bi za pijačo prodali samo zgornji del, ostali del škornjev pa dali »študentu«, ki je hodil skoraj bos.

»Prehladil se bo«, je rekel »in poginil in navsezadnje ni slab dečko.«

Mnogi med njimi so spominjali Gorkega na slikovite osebnosti, o katerih je bral v pustolovskih knjigah.

Toda Gorkijeve domišljije niso zapostavljali samo junaki iz knjig o pustolov-

ščinah. Sanjal je o bolj pomembnih stvarih. In to je gnalo k vedno novim ljudem, novim mislim in neobičajnim knjigam.

Nekaj prijateljev je Gorkega nekoč vzelo s seboj v malo trgovino z življenjskimi potrebščinami na robu mesta. Lastnik trgovine, Andrej Darenkov, je bil revolucionar. Ukvarjal se je s skromno trgovino sladkorja, sveč, slaščic in mila, v zadnji sobi pa, v kateri je na steni visela slika Hektzena, je imel skrito zalogo prepovedanih knjig. Odslej so dela znanstvenikov, mislecev in revolucionarjev pričela izpodrivati romane in pustolovske zgodbe, ki jih je Gorki doslej požiral tako, da mu jih nikoli ni bilo dovolj.

V Darenkovlji trgovini je Gorki prišel v stik s tajnimi študentskimi družbami. Člani teh družb so študirali zgodovinska dela, dela o narodnem gospodarstvu, čitali časopise in hrupno razpravljali o usodi revolucije v Rusiji.

To je bila svobodna univerza revolucionarne mladine in Gorki se je tu naučil več kot bi si bil kdaj koli pridobil na cesarski univerzi v Kazanu.

Na tej univerzi se je Gorki seznanil s teorijami Adama Smitha, s spisi Čerņevskega in deli Karla Marxa, Marxov »Kapital« je bil v tistih časih redkost za ljubitelje knjig in od rok do rok je šel le z roko pisan prepis prvega poglavja.

Ko je nekoč policija preiskala stanovanje Gorkega, je našla med njegovimi stvarmi beležnico polno zapiskov. Na njegovo srečo ta beležnica ni vsebovala izvlečkov iz Marxa, temveč iz neke bolj nedolžne knjige — »Moderni nauki o etiki in njeni zgodovini« piscev Mirtova-Lavrova.

Toda policija ni pozabila tega takoj javiti oblastem v Nizjem Novgorodu,

rojstnem mestu Gorkega. Dejstvo, da je ta delavec, ki je sekal drva in opravljal vse mogoče posle napomolih, da bi se preživljal, čital znanstvene knjige in iz njih delal izvlečke, to dejstvo se jim je zdelo zelo sumljivo.

V ilegalnih družbah so Gorkega nazvali »prepirilivec« in to ne zgolj zaradi njegovega globokega basa in širokega naglasa. On je čital časopise in se udeleževal dolgotrajnih debat, ki so se zavleklo do ranih jutranjih ur. Mnenje, ki ga je izražal ni bilo samo tisto, ki se ga je naučil iz knjig, marveč so bile to njegove lastne zrele misli. On je globlje poznal življenje kot marsikateri njegovih tovarišev in njegovi poslušalci so se čisto čudili njegovim nepričakovanim in globokoumnim opazkam.

»Ti si zgrešil pot, bratec!« je Gorki nekoč ježno očital nekemu svojemu mentorju.

Mnoge stvari, ki jih je spoznal pri čitanju, so bile Gorkemu le predobro znane. Pisatelji razprav o narodnem gospodarstvu so opisovali nesrečno usodo delavcev, usodo, ki jo je Gorki predobro poznal iz lastne izkušnje.

V Kazanu je moral iti skozi najbolj težko vseh univerz, ki jih je zanj pripravo življenje.

2. Dve pekarni

»Zgodba ima močan okus po testu, diši po prestah.«

(Iz pisma Čehova Gorkemu.)

Prišla je jesen. Zadnji sezonski parnik so hiteli v svoja prezimovališča. Pomoli so ostali zapuščeni, na reki se ni več dobilo dela.

Gorki je romal po tistem okraju Ustja, mimo praznih stojnic in z deskami zabitih zgradb.

Hodil je lačen, spal kjer je mogel, celo

pod prevrnjenim čolnom na obali reke, in se z žalostjo v srcu prepričal, da je jesen najslabši čas za brezdomca.

Gorki je bil pripravljen lotiti se vsakega posla, da bi mu le nudil streho nad glavo.

Začel je delati kot pekovski pomočnik v Semjonovlji pekarni prest, za tri rublje mesečno.

Semjonovlja pekarna je bila v kleti. Okna izdelovalnice prest so gledala na pot pred kletjo. Lastnik je vanje dal vdelati železne rešetke tako, da delavci niso mogli dajati kruha beračem.

Tu, v kleti, je Gorki moral delati štirinajst ur dnevno in dajati prestam obliko črke »B«. Že dolgo časa je bil vaje težkega telesnega dela, močan in živak kot je bil za svoja leta, toda prenaporno delo v Semjonovlji pekarni je stavilo velike zahteve svojim močem.

Včasih se je Gorki počutil kot da bi vsa tri nadstropja, v katerih je izdelovalnica prest imela svoje prostore, počivala na njegovih plečih.

Ljudje, ki so stanovali v hiši, so Semjonovlje ljudi imenovali kaznjence.

Semjonov ni svojih »fantov« samo štirinajst ur na dan izkoriščal, temveč tudi ni zamudil nobene prilike, da jih ne bi strahoval, tepel, jim nalagal globo in jih kaznoval kakor da bi bila njegova pekarija resnično zapor.

Gorkega ni toliko presenetilo Semjonovlje surovo ravnanje z delavci — kajti čeprav je bil še mlad, je vendar tega že dosti videl. Nekaj drugega ga je začudilo — vdanost, s katero so oni vse to spremljali in njihova pripravljenost, da še celo z navdušenjem govorijo, kako je on zvit. Gorki je imel o gospodarski drugačno mnenje, ki ga je drzno povedal svojim tovarišem pri delu

Nekoč je Semjonov prisluškoval, ko je Gorki govoril tem ljudem.

»Kaj pa gobeždaš, »prepirilivec«?« je vprašal.

Gorki je bil kaznovan: določen je bil, da mora ves teden gnesti testo.

Toda »prepirilivec« je vedel, kako se mora postaviti za svoje človeške pravice. Semjonov se je moral sprijazniti z dejstvom, da ima spodaj nekeje v svoji kleti moža, čigar duha mu nikdar ne bo uspelo zlomiti.

Toda celo delo ni moglo odtrgati Gorkega od njegovih knjig. Iz raznih ostankov drva za peč je zbil zasilno stojalo za knjige. Tako je lahko bral in istočasno polagal preste na stojalo.

Nekega dne je Semjonov nenadoma stopil v pekarijo in ujel Gorkega pri čitanju neke Tolstojevke knjige. Hotel jo je vreči v ogenj.

»Da mi ne zažgete te knjige!« je vzkliknil Gorki in zgrabil Semjonova za roko.

To je rekel s tako pomembnim glasom, da mu je Semjanov brez besede vrnil knjigo in zapustil klet.

Ko je ob neki drugi priliki Semjonov na posebno zgražanje vreden način strahoval svoje ljudi, ga je Gorki mirno prijel za uho in mu ga navil. Semjonov je bil tako vaje, da delavci vse prenesejo brez ugovora, da je bil bolj začuden kot jezen.

Gorki se ni postavil le za svoje pravice: poskušal je braniti tudi pravice svojih tovarišev. V lesenem zaboju, ki ga je hranil na temenu, je imel več močno obrabljenih knjig pesmi. Včasih je Semjonovljim »kaznjencem« bral pesnikove verz:

»Kako vzvišena, človek,
je tvoja usoda...«

(Dalje prihodnjič)

Fizkultuca

O fuziji celjskih fizikulturnih društev

V bližnjih dneh pričakujemo združitve FD Olimpa in FD Celja — zato nekaj misli o tem važnem koraku.

Fizikulturno gibanje v FLRJ temelji na vzgoji novega lika človeka, kateremu bodo lastne vse vrline državljanov-člana ljudske države. Tu je treba pomniti, da je današnji fizikulturni pokret plod štiri-letne domovinske vojne, plod 1.700.000 žrtev našega ljudstva ter končno plod borbe in zmage ljudske fronte nad fašizmom. Danes govorimo o fizikulturi, ki je in mora postati last najširših delovnih množic — prebivalcev naše širše republike. Zato stoji pred našo fizikulturno organizacijo naloga, ki jo moramo sprovesti v vzajemni pomoči vseh množičnih organizacij in ljudske oblasti, naloga vključitve slehernega državljanov v to novo gibanje, ki bo temeljilo na trdnih temeljih ideologije OF ter pridobitve narodno osvobodilne borbe. Fizikulturno gibanje mora težiti za izgradnjo novega človeka, ki bo dejaven in bo svoje duhovne in telesne sile staviljal v službo ljudstva pri dokončni izgradnji naše republike in ki bo pogumen branitelj prave demokracije. Na osnovi enotnosti vsega delovnega ljudstva je postavljen tudi enotna fizikultura.

Nekdanja telovadna in športna društva niso bila enotna ter tudi niso imela vseljidskega značaja — vzgajala so le ozka, sebična in klubška nagnjenja ter dvigala sebičnost svojih članov in jih usmerjala v rekorderstvo. V smislu profitarstva in pridobitnosti so negovala svoje enajstorice v nogometu. Vse to se je izrodilo, tako pri športnikih kot pri njihovih simpatizerjih — navijačih, v grdo sebičnost, ki je mejila na mržnjo in sovraštvo do nasprotnika in borbi, ki naj bi bila plemenita. Neredki so bili pojavi nedisciplin na igriščih, ki so vodili do surovosti in čestnega pretepanja, tako med igralci, kot med gledalci. Tako fizikulturo odklanjamo! Naša nova fizikultura naj goji pri svojih pripadnikih brezmejno ljubezen do naše republike, do sočloveka. Vzgoja medsebojne ljubezni in razumevanja, ljubezni do Osvobodilne fronte ter težnja za naravno in sistematično telesno vzgojo za dosego naših smotrov, je privedla vodilne kroge obeh celjskih fizikulturnih društev do misli združitve fizikulturnega dejstevovanja v našem mestu. Pozdravljamo ta ukrep, pozdravljamo tudi pravilno razumevanje fizikulturnikov obeh celjskih društev, ki so ga pokazali na množičnih sestankih za združitve. Sile FD Olimpa in Celja se bodo zlele v eno mogočno društvo, ki bo v ponos vsej republiki, saj so bili že uspehi dosedanjih ločenih društev na najvidnejšem mestu v državi! Mržnja bo splahnela, a plemenito tekmovanje bo dobilo novo smer v tekmovanju za fizikulturni znak pod geslom: Za republiko naprej! Vprašanje vadičeljskega kadra

MIHAIL ZOŠČENKO:

Dogodek v vlaku

Umeje se samo ob sebi in o tem ni nobenega dvoma, da so otroci naša najskrajnejša potreba. Država brez otrok sploh ne bi mogla živeti. Otroci so naša bodočnost. Vse nade opiramo nanje, nanje zidamo. To tem bolj, ker se odrasli ne morejo tako hitro odreči svojim malomeščanskim navadam. Toda otroci utegnejo, ko dorasejo, izenačiti našo pomanjkljivo izobraženost.

Zaradi tega bi morali otroke naravnost nositi na rokah, odpihniti raz nje vsak najmanjši prašek in jim čistiti noske. Ne oziraje se na to, je li otrok naš ali tuj ali za nas postranska stvar.

Da bi vse to izpolnjevali, imamo le premalo prilike.

Spominjam se zelo originalnega dogodka v vlaku tam nekje blizu Novorosijska. Vsi potniki v tistem vozu so se peljali v Novorosijsk. Med njimi je bila tudi ženska, mlada žena z otrokom. Otrok je držala v naročju. Gotovo se je peljala z njim v Novorosijsk. Najbrž je delal njen mož tam v kaki tovarni.

Pelje se torej k možu. Vse, kar se spodobi: v naročju otroka, na klopi culo in koš. In z vsem tem se pelje v Novorosijsk. Otroče v njenem naročju je precej glasno. Veka in se dere, kakor bi ga bili za to najeli. Skoraj gotovo je bolno. Kakor se je pozneje ugotovilo, so ga bile popadle medpotoma bolečine v želodcu. Ali je zaužilo kaj slabo skuhanega, ali je kaj popilo, skratka, posledice so se pojavljale. In zato je vpilo na vse grole. Z eno besedico — ljubeznivo otroče! Ne razume, kako, kaj in zakaj trpi njegov želodeček. Koliko more biti staro? Mogoče tri leta, mogoče samo dve. Ker nimam nikake priložnosti, opazovati otroke v zasebnem življenju, se le težko odločim, koliko let utegne imeti taka stvarca. Toliko pa lahko trdim z vso odločnostjo, to otroče je otroče revolucije, na vratu nosi rdečo podbradnico.

Tako se je torej peljalo otroče s svojo

bo rešeno dokončno, fizikulturne naprave bodo služile mladim pokolenjem fizikulturnikov, katerim bo sleherni sebičnost in mržnja tuja in ki bodo vsi stremeli za istimi ideali; za politično, duhovno ter telesno zgrajenostjo in ki bodo stavljali svoje moči v službo republike in prave demokracije.

Podobno kot v Celju, bo prišlo do fuzije fizikulturnih društev tudi v ostalih mestih naše države. Beograd bo skrčil število društev na deset, enako bo v Zagrebu, a Ljubljana bo iz devetih ustanovila le tri fizikulturna društva, ki bodo imela vse predpogoje za nadaljnji, uspešni razmah.

S A H

Prvenstveni turnir FD Celja

V petek 6. t. m. je bilo odigrano 16. kolo turnirja za prvenstvo šahovske sekcije FD Celja. Po doslej odigranih kolenih je stanje na tabeli naslednje: (številke v oklepajih pomenijo prekinjene ali prelozene partije):

1.—2. Cijan in Smigovc 12 in pol (3), 3. Lorbek 12, 4. Rudolf 11 (2), 5. Silan 11, 6. Bukanovski 10 in pol (2), 7. Modic 10 (5), 8. Fajs 10 (4), 9. Dr. Kovač 10, 10.—11. Hočevar N. in Snajder J. 9 in pol (2), 12. Krušič 9 (1), 13. Ing. Lah 7 in pol (2), 14. Snajder F. 7 in pol (1), 15. Oder P. 7, 16. Dr. Cerin 6 in pol (1), 17. Vučković 6, 18. Kastelic 5 (1), 19. Ign. Novak 5, 20. Pešec 3 in pol (3), 21. Davidovac 3 (1), 22.—24. Pilko, Zupan in Volžič 3, 25. Kompan 1 in pol, 26. Jernejšek 1 (1).

Turnir se igra vsak torek in petek v vrtni dvorani hotela Evropa s pričetkom ob 19.30.

★

Tega si v bodoče ne želimo!

Fizikulturno društvo Celje je imelo v soboto 7. decembra družabno prireditev. Bilo je na sporedu nekaj prav zanimivih točk, katerim je sledil nastop Matjaža, ki je najbolj »pridne« obdaril.

Po Matjaževem nastopu je sledila prosta zabava. Igral je celjski plesni orkester Ninočka, ki je skrbel za razvedrilo in vzpodbujal mladino k plesu. Med plesom je tudi včasih neki tovariš od orkestra spremljal po mikrofону godbo s petjem. To je bilo veselo za pozdraviti, saj kaj takega mi Celjani nismo do sedaj še mnogo poznali. Vsekakor je pa jasno, da želimo, naj v bodoče uporabljajo v melodijah besedila, ki jih vsi razumemo!

Mi vsi smo mnenja, da se v naši lepi novi državi govori dovolj jezikov in se tudi melodije dajo v njih peti, tako da menda ni potrebno segati preko naših meja...

Opazovalac.

materjo proti Novorosijsku. In je medpotoma kakor nalašč zbolelo. Zaradi boleznih je neoprestano javkalo, jokalo in obračalo pozornost vseh nase. In seveda ni dalo materi niti za trenutek miru, da bi vsaj nekoliko zadremala. Ze dva dni ga nosi v naročju. Ne more spati. Ne more zaužiti niti požirka čaja. Pred Lihno je nagovorila mati sopotnike:

»Prosim vas, oprostite, da vas nadlegujem, pazite na moje malo. Na postajo skočim, da spijem žlico juhe. Jezik se mi lepi v ustih. Sama ne vem,« je nadaljevala, »kako pridem do cilja. Potujem,« je dostavila, »v Novorosijsk k možu.«

Sopotniki bi bili radi preslišali, od kod prihaja prošnja. Obrnejo se, češ: »Kaj hoče še? Vso pot vpije in javka in potem bavi se še z njim! Slednjič nam ga lahko še podtakne. Kdo ve, kaka mati je? So matere, ki so sposobne za vse, ne da bi kaj pomislile!« Čeprav se to ni zgodilo in je ostala ljubeča mati pri otroku, si niso predstavljali sopotniki, kako se bo zadeva razvijala. Glede prošnje so bili le opreznosti in so jo molče odbili. V vozu se je peljal tudi potnik. Videlo se mu je, da je iz mesta. S kapo na glavi in odet z znanim mednarodnim gumijastim plaščem. In seveda z opankami. Ta se je obrnil ogorčen do sopotnikov:

»Zares,« je dejal, »prav slabost me prevzema, ko vas pogledam. Kakšni ljudje ste — človek se mora kar čuditi! Ali more ostati človek brezbržen v takem trenutku, tovariši? Mati si ne more privoščiti niti grizljaja, otroče jo le preveč zaposluje, tu se pa vsak izmika svoji socialni dolžnosti. S tem se pa že odklanja socializem!«

Nekateri potniki so pripomnili:

»Če je tako, pazi sam na otroka! Vsak klatež nam vendar ne bo v železniškem vozu govoril o napredku!«

In odgovoril jim je:

»Naj sem tudi samski in precej zaspam in čeprav se vsa stvar ne tiče niti od daleč mene, ki ne znam občevati z otroki, nisem glede otrok tako brezsrčen!«

Preskrba

DELITEV JAJC

»Na sledeče odrezke živilskih nakaznic, ki so bile izdane na področju MLO Celje, se bodo delile v obeh poslovalnicah Mlekoprometa (Tomšičev trg, Ljubljanska cesta) po dva komada jaje. Cena je 5 din za komad.

Na odrezek 105 živil. nakaznice TD I
Na odrezek 205 živil. nakaznice SD I
Na odrezek 305 živil. nakaznice LD I
Na odrezek 404 živil. nakaznice NAV I
Na odrezek 503 živil. nakaznice DOJ I
Na odrezek 603 živil. nakaznice OM I
Iz Gospodarskega odseka MLO Celje

OPOZORILO PREBIVALSTVU

Ker se dnevno pojavljajo slučajji, da hodijo posamezni potrošniki na odsek za trgovino in preskrbo pri MLO Celje in zahtevajo takojšnje izstavitve nakaznic za racionirano blago, dočim morajo ostali čakati, da pridejo redno na vrsto pri Krajevnih OF odborih, opozarjamo vse potrošnike, da se nakaznice naročajo in dvigajo izključno le na Krajevnih OF odborih.

Gospodarski odsek pri MLO ima strogo prepoved in ne sme delati nikakih izjem posameznikom.

Vse došle kontingente porazdeli takoj na vse Krajevne OF odbore in edino le tam se imajo potrošniki zglašiti za naročilo posameznih vrst blaga. Krajevni OF odbori sprejemajo predloge in izdajajo izstavitvene nakaznice. MLO, gospodarski odsek pa ne izda nikomur nikakih nakaznic.

Bodoče matere predložijo direktno gospodarskemu odseku pri MLO potrdilo zdravnika ali babice, da so v 6. mesecu nosečnosti.

Novoporočenci predložijo potrdilo maticnega odseka, da so na oklicu.

Za smrtne slučaje predložijo stranke mrtvaške liste tudi direktno pri gospodarskem odseku MLO v Celju.

Stranke predložijo ta potrdila in se zglašijo:

1. Za bodoče matere in novoporočence 8 dni, od dneva vloženega predloga.
2. Za smrtne slučaje pa izdela odsek nakaznice takoj.

Vse ostale stranke, razen navedenih treh slučajev se bodo brez izjeme zavrnile in napotile na Krajevne OF odbore.

OPOZORILO glede nabave VOLNE

Krajevni OF odbori naj čimprej sporoče MLO Celje, gospodarskemu odseku število vseh otrok do 2. leta.

Cim prejme MLO Celje dodeljen kontingent volne, bo pričel z izdajo nakaznic za otroke do 2. leta. To pa samo za one otroke, za katere starši v tem letu še niso prejeli nobene nakaznice za volno.

Višina dodelitve bo odvisna od višine dodeljenega kontingenta in števila otrok.

In vzame otroka v naročje, učka ga na rokah in se s prstom poigrava z njim. Seveda se mu mlada žena ganljivo zahvaljuje. V Lihni je izstopila. Hiti v točilnico na postaji in se dolgo ne vrne. Vlak postoji deset minut. Deset minut mine. Zvonec prvič zapoje. Nato drugič in v tretje, postajenačelnik daje znamenje za odhod, maha z rdečo čepico. Mlada mati se še vedno ne vrača. Vlak se že začenja premikati, drda čez tračnice — o mladi materi ni sledu. V vlaku se odigravajo različni prizori. Nekateri se neprikrito smejejo, drugi bi radi potegnili zasilno zavoro in tako ustavili vlak. Mladi mož z opankami sedi mrtvaško blede in ne misli več na spanje. Tudi ne govori več. Ziblje otroka na kolnih in prisluškuje raznim nasvetom.

Nekdo mu svetuje, naj odpošlje na svoje stroške brzojavko, drugi menijo: »V Novorosijsku oddajte otroka policiji! Če ga ne sprejmejo, posinovite ga v najhujšem primeru!«

In otroče javka in stoka in se dere ko prej in noče za nič ne ležati na klopi, hoče biti pestovano.

Tako mineta dve uri. Vlak se ustavi slednjič na večji postaji. Mož z opankami zagradi otroka in sili na ploščad, da obvesti policijo. V tem pa plane mlada mati nenadoma v voz. In pojasnjuje:

»Prosim oprostjenja! Poučila sem nekaj žlic tople juhe, postala sem pa nato tako zaspana, da sem šla v drug voz. Da nekoliko zadremam. Dva dni že nisem spala. Če bi se vrnila sem, bi gotovo ne utegnili zaspati.«

In vzame dete v naročje in ga učka in poljubljuje vedno znova.

Mož z opankami pravi:

»Vedli se niste popolnoma pravilno, državljanke. Ker ste pa spali, razumem vaše vedenje. Otroci so naša bodočnost — nisem nasprotn, če moram še paziti nanje.«

In zasmejali so se v vozu. To je bil mnogo obetajoči znak za nadaljnji razvoj in vse se je končalo v splošno zadovoljnost.

Ljudska knjižnica „Ivana Cankarja“ TOMŠIČEV TRG

ODPRTA VSAK DAN, RAZEN
PONEDELJKA OD 17. DO 19.
OB NEDELJAH OD 9. DO 11.
ZA MLADINO TUDI OB SREDAH
IN ČETRTHIH OD 9. - 11.

CELJSKA MESTNA PODJETJA
KINO »METROPOL« ★ CELJE

predvaja v dneh od 13. do 16. decembra 1946
SOVJETSKI DOKUMENTARNI FILM

JUGOSLAVIJA

Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri

Ob nedeljah ob 16., 18. in 20. uri

Vse masovne organizacije, mladina in vojska imajo pri skupnem posetu znaten popust. — Posebne predstave javljajte v upravi kina Metropol

Taklič in oblak

izdelovalnica usnjenih izdelkov
CELJE, STANETOVA 15

»Vina« podružnica CELJE

TRGOVSKO PODJETJE Z VINOM IN
ALKOHOLNIMI PIJAČAMI
LJUBLJANA

Ima stalno na zalogi prvovrstna domača vina, namizna butelčna vina, žganje, likerje in konjak.

Praudič Neža

TRBOVLJE

gostilna — sobe za tujce
se priporoča

Slaščičarna

KARL KUZINA

TRBOVLJE

Jerman Janko

trgovina z mešanim blagom

TRBOVLJE

Kamnikar Alojzija

pletilja

trgovina s pleteninami

Trbovlje

KOREN MIHA

zlatar

TRBOVLJE

Izgubila sem denarnico od glavnega trga do kolodvora. Vsebinska: 3 ključki, zlat prstan s kamenčkom, zlat križec. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi Veri Gregorc, Stanetova 3.

Lesjak Ana

ročna dela
TRBOVLJE

Markič Mihaela

trgovina s čevlji
TRBOVLJE

CIMERMAN ŠTEFAN

klobučarstvo
Trbovlje

Pikš Ferdo

slaščičarna
TRBOVLJE

Mol Josip

trgovina
z mešanim blagom

Trbovlje